

РЕЛІГІЙНА ПАНОРАМА

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

6 (81)

2007

- ФІЛАРЕТ ЗАКЛИКАЄ ЮЩЕНКА ОБ'ЄДНАТИ ПРАВОСЛАВНИХ,
А МУСУЛЬМАНИ ТА ІУДЕЇ СПОДІВАЮТЬСЯ В ЦЬОМУ НА СВОЮ МУДРІСТЬ
- МАСОВА ПРЕСА УКРАЇНИ НЕ СПРИЙМАЄ ПРАВО КОНФЕСІЙ НА СВОБОДУ
- ПРАВОСЛАВНИЙ СВЯЩЕНИК ДМИТРО ЛІЩУК НЕ НАХЛІБНИК У СВОЇХ ПАРАФІЯХ
- ОРАНТА У СОФІЇ КИЇВСЬКІЙ ВІДШАРУВАЛАСЯ НА 2,5 САНТИМЕТРИ
- ХАРИЗМА ЗА ЮЛІЄЮ ТИМОШЕНКО, А МОРОЗ «НЕБЕЗПЕЧНО ШАМАНИТЬ»
- ДЕСЯТЬ ПРАВИЛ ВАТИКАНУ ДЛЯ ВОДІТВ
- ЦЕРКВА ІСУСА ХРИСТА СВЯТИХ ОСТАННІХ ДНІВ ЩОРІЧНО ЗРОСТАЄ
- КИТАЙ Б'ЄТЬСЯ ДАЛАЙ-ЛАМИ ХІВ

СТОРИНКА КОНФЕСІЇ:

РАСТАФАРІ

УКРАЇНЬСЬКА АСОЦІАЦІЯ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ: ДІЯЛЬНІСТЬ І ПРОБЛЕМИ

Шановні друзі! Українська Асоціація релігієзнавців функціонує як громадське об'єднання вже 15 років. На відміну від інших філософських фахів з утворенням УАР нам вдалося налагодити роботу релігієзнавців країни як цілісної спільноти, що керується в своїй діяльності принципами світоглядного плюралізму та позаконфесійності, об'єктивності та історизму. Наскільки нам відомо, подібної інституції немає в жодній країні світу, в тому числі і в країнах пострадянського простору. До складу УАР входить 18 обласних осередків (Вінницький — к.філос.н. Т.Беднарчик; Волинський — д.філос.н. А.Кондратик; Дніпропетровський — д.філос.н. М. Мурашкін; Донецький — доц. І.Козловський; Закарпатський — д. іст.н. М. Полінчак; Запорізький — В.Каложний, Житомирський — П. Саух; Івано-Франківський - С.Кияк, Київський — к.філос.н. В.Суярко, тепер - д.філос.н. О.Предко; Львівський — В.Гаюк, тепер — к.філос.н. С.Боруцький; Одеський — д.іст.н. П.Лобазов; Полтавський — д.іст.н. В.Пащенко; Рівненський — д.іст.н. Н. Стоколас; Севастопольський — д.філос.н. А.Лушак; Сумський — д.філос.н. І.Мозговий; Тернопільський — к.філос. А.Гудима, тепер — Я. Стоцький; Харківський — к. філос.н. І.Шудрик; Херсонський — О. Найдюнов, тепер — к.філос.н. К.Недзельський; Хмельницький — д.філос.н. А.Виговський; Чернівецький — д.філос.н. В.Докаш; Чернігівський — д.філос.н. В.Личкова. Відразу хочеться відзначити творчу і багатопланову роботу Донецького, Полтавського та Чернівецького обласних осередків. Не могу не сказати окреме слово про роботу тернопільян, які протягом 15 років мали такого активного промотора релігієзнавчої роботи як Арсен Гудима. Проведено тут більше десятка наукових конференцій з великого різноманіття релігієзнавчої тематики, видрукувані матеріали кожної з них у вигляді наукових збірників праць. Щороку разом з обласною адміністрацією проводяться Дні релігійної свободи. Завдяки тернопільським релігієзнавцям маємо два видання класичної праці Арсена Річинського «Проблеми української релігійної свідомості». До наукової праці з релігієзнавства тут прилучені викладачі всіх вузів області. В релігієзнавчих заходах активну участь беруть конфесії Тернопілля. Дво збереження і пропаганди релігієзнавчої спадщини А.Річинського творчо прилучилося Кременецьке медучилище його імені (директор — к.мед.н. П.Мазур), яке є асоційованим членом УАР.

Проте не всі осередки Асоціації виявляють активність в організації релігієзнавчих заходів. Не чутна останнім часом наявність релігієзнавчого осередку в Житомирі, Рівному, Севастополі, Хмельницькому, Чернігові. Не вдалося нам налагодити роботу релігієзнавчих спільнот в Луганську, Миколаєві, Сімферополі, Кіровограді і Черкасах. Не поповнюються наші осередки релігієзнавчою молоддю. Дивно, що й там, де вузи мають релігієзнавчі спеціалізації. То ж треба брати ставку на молоде поповнення нашої релігієзнавчої сім'ї. Гадаємо, що нашому Правлінню вже слід вирішити питання видачі членських квитків - посвідчення члена УАР.

Основна ділянка роботи УАР — науково-дослідницька. За звітні чотири роки видрукувано під грифом Асоціації більше 50 наукових праць і підручників, проведено до 30 наукових конференцій. Особливо тут слід відзначити наші конференції міжнародного виміру з проблем свободи совісті, учасниками яких є як конфесійні богослови, так і зарубіжні науковці. Гриф УАР стоїть на десятичному «Історія релігії в Україні», сім книг якого вже побачили світ. І тут я хотів би відзначити роботу з організації написання ряду книг проекту професора П.Яроцького. Регулярно виходить наш щорічник «Релігійна свобода» (маємо вже 11 чисел), кварталник «Українське релігієзнавство» (43 числа) і щомісячник «Релігійна панорама» (80 чисел). Хотів би відзначити значну роботу з підготовки їх до видруку нашого докторанта П.Павленка. Водночас висловлюю наше прохання до обласних осередків щодо організації передплати нашого часопису «Релігійна панорама», бо ж із-за невеликої кількості передплатників випуск часопису прийде на наступного року скоріше припинити. «Вмер» із-за цього наш ветеран - часопис «Людина і світ». «Поховаємо» із-за цього й «Релігійну панораму».

Тепер науковців України з нашого фаху має об'єднати написання трьохтомної «Української Релігієзнавчої Енциклопедії». Ми прагнутиемо залучити до цього дослідників релігії із всіх осередків УАР. Єдине, що я прошу: це мають бути не плагіатні статті-довідки, а написані самостійно, відповідно до заданих стандартів і обсягів, написані вчасно і грамотно. Хоч то є й платне видання, але наше «Ук-

РЕЛІГІЙНА ПАНОРАМА

№ 6' 2007

Головний редактор:
А.Колодний

Редколегія:

Л.Филипович
О.Недавня
П.Павленко

Засновник:

Українська Асоціація
релігієзнавців
(Центр релігійної інформації
та свободи)

Свідоцтво КВ № 4407 від
20.07.2000 р.
Державного Комітету
інформаційної політики,
телебачення і радіомовлення
України

Адреса редакції:

01001, Київ-1,
Трьохсвятительська 4,
к. 323.
Тел. (044) 279-04-18,
Факс: 279-48-12.
e-mail: uar-press@online.ua

Передплатний індекс:
2 1 9 5 3

**Каталог видань
Журнали України**

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

ЗМІСТ

Релігійне життя України	2
Суспільне буття релігії і Церкви	2
Православ'я	6
Світ римо-католицизму і греко-католицизму	14
Життя протестантів	16
Харизмати України	18
Мусульмани в Україні	19
Іудейський світ	21
Національні релігії	22
Нові релігійні течії України	23
Містика	24
Релігія в сучасному світі	26
Релігія і світ	26
Католицизм	29
Протестантизм	31
Православ'я	32
Мусульманський світ	34
Іудаїзм	38
Будизм	40
Індуїзм	41
Нові релігійні течії	43
Інші релігійні системи	45
Містика	46
Свобода совісті	47
Далай-Лама про культуру міжконфесійних відносин ...	47
Про «християнську етику» без ілюзій	49
Новини релігійної та релігієзнавчої літератури	58
Конференції, круглі столи	61
Сторінка конфесії	68
Растафарі: релігія чи субкультура?	68
Цікаво знати	78

РЕЛІГІЙНЕ ЖИТТЯ УКРАЇНИ

СУСПІЛЬНЕ БУТТЯ РЕЛІГІЇ І ЦЕРКВИ

Відбулася звітно-виборна конференція Українського Біблійного Товариства, Президентом якого відтепер став відомий баптистський церковний діяч Григорій Комендант. За звітний час УБТ проведено значний обсяг роботи з перекладу книг Старого і Нового Завітів українською мовою. Переклад ведеться з оригіналів, писаних старовірською чи старогрецькою мовами, а не з російського синодального видання, перекладачі прискіпливо підходять до кожного слова, а не віддають це на розсуд комп'ютера. Підготовлено до перевидання переклади Біблії митрополита Іларіона (Огієнка) та отця Хоменка. За звітний період було надруковано або завезено 2753229 примірників біблійної літератури. Розповсюджено понад 3 мільйони примірників біблійних видань, з яких близько половини становила дитяча література.

Вице-спікер ВР 5-го скликання Микола Томенко виступив ініціатором відбору в Україні семи її чудес. Із запропонованих ста нині вибрали 21, а вже 21 серпня мають залишити із вибраних лише сім. З пропонуванних для вибору чудес Києва зокрема значаться Києво-Печерська Лавра та Софія Київська, розписана Врубелем Свято-Покровська Церква села Пархомівка на Київщині.

Відомий психолог Майя Шахова зауважує, що є таке поняття, як харизма, тобто особлива енергетика, коли людина так сильно вірить у свою мрію, у свою ідею, що люди, навіть бачачи те, що ця ідея, можливо й нереальна, починають також нею навіюватися. Вона притаманна не багатьом політикам України. Це особливо можна сказати про Юлію Тимошенко. Вона із всієї „помаранчевої” команди єдина „психологічно опрацьована людина”. Вона володіє собою, володіє також технікою нейролінгвістичного

програмування, технікою спілкування, маніпулювання свідомістю. В одному із сайтів про Юлію Тимошенко сказано: „Володіння тонким розумом, розвинутою інтуїцією, вмінням підбирати своє оточення разом із жіночою принадливістю і шармом фактично автоматично виводять її в коло найбільш серйозних претендентів на найвищу владу в Україні”. Подеколи на поверхню випливають слухи про захоплення Юлією езотерикою та астрологією. Але чогось, що засвідчило б достовірність цього, окрім особистого знайомства з Павлом Глобою, немає (Вечерние ведомости. - №97).

Продовження О.Морозом роботи розпущеної Верховної Ради, зауважує перший заступник секретаря Радбезпеки Олександр Турчинов, який також склав із себе повноваження депутата парламенту, назвав „дуже небезпечним шаманством, дуже небезпечними іграми”. Мороз, як кажуть в народі, приліпився як воша до кожуха до свого посадового крісла і ще вдає із себе великого прища (Відомості. - №24).

Із-за смерті любимого чоловіка Анатолія Євдокименка (21 травня 2002 року) Софія Ротару, переживаючи втрату, мала намір віддалитися в монастир, щоб присвятити себе повністю Богу й одержати там втіху. Вона двічі поселялася в монастирі. Але, незважаючи на те, що співачка жила у віддаленні від світу надто довго, назавжди залишитися там вона не змогла. Її духівник - отець Сергій з київського храму Преображення Господнього сказав

співачці, що бути монашкою – не її життєвий шлях, бо ж вона, незважаючи на особисту трагедію, має дарувати радість людям. „Коли чоловік помер, мені було надто боляче. І я звернулася за допомогою до отця Сергія, – говорить Софія Ротару. – Він допоміг мені пережити цю тяжку втрату.

Бесіди з ним допомогли мені полегшити душу й зрозуміти, для чого я живу. Тоді мені не хотілося нічого, окрім того, щоб зійти зі сцени й відректися від усього”.

Відома мозаїка XI століття Софії Київської – Богоматір Оранта в деяких місцях відшарувалася на 2,5 сантиметри. Салюти, які здійснюються з подвір'я Заповідника, вбивання свай під поруч споруджувані будинки сприяють все більшому руйнуванню мозаїки. „Людина майже не відчуває мікрохитання, які при цьому виникають,

але вони стають фатальними для історичних об'єктів”, - зауважує керівник реставраційної групи, яка досліджувала Оранту, Мирослав Откович. Щоб з'ясувати характер пустот в мозаїці і їх розміри, львівська група реставраторів і фахівці заповідника „Софія Київська” використали медичний ендоскоп, який запускали через зроблені в мозаїці отвори. „Навіть тепер, коли ми дивимося на екран ендоскопу, то бачимо, що мікрочастинки, пилінки постійно падають, - говорить М.Откович. – Це

надто повільний процес, але він незворотній”. Нині вчені шукають шляхи відновлення Оранти. Тут вони обирають той метод, яким вони скористалися при укріпленні мозаїчного зображення Христа Пантократора і архангела Михайла в тій же Софії. Тоді вони використали спеціальні бронзові шурупи із широкими шляпками, які вкручуються в стіну і утримують мозаїку.

Опитування агентством „СтатІнформКонсалтінг” про найбільші страхи українців засвідчило, що бояться вони найбільше різних хвороб (26,1% опитаних), смерті (16,0%) та втрати роботи (6,8%). Що стосується смерті, то люди її бояться не із-за того, що смерть перериває життя, а чи ж бояться якогось суду Божого, а просто із-за прив'язаності до земного, до своїх рідних і друзів. Релігійний контекст у цьому страхі зовсім відсутній: Бога для них нібито й не існує. То ж і байдужими є люди до тих страхів перед майбутнім, до

нагнітання яких вдається Церква з метою повернути до себе побільше прихожан (МК в Україні. – 13-20 червня).

Віце-спікер ВР Микола Томенко (вже – екс) вважає, що влада і політична еліта не повинні ініціювати історичні конфлікти. Замість цього їм варто акцентувати увагу на беззаперечно успішних для нашої країни історичних фактах, а не на поразках типу Берестечка чи Крут. Тут може слугувати, на думку Томенка, створення на території нашої країни однієї із найпотужніших свого часу держави – Київської Русі, існування унікального войовничого феномену козацтва, втримуванні форпосту християнства з боку впливу інших релігій та доктрин на території Європи”(Голос України. - №101).

Офіційної статистики належності мешканців країни до тієї чи іншої релігійної спільноти немає. Оскільки церква у нас відокремлена від держави, то якийсь облік чи дізнання про релігійну належність не проводиться. Але в грудні минулого року „Українське демократичне коло” і „Юкрейніан соціолоджі сервіс” опитав у різних регіонах країни 5 тисяч респондентів. Ось які результати цього соціологічного опитування маємо: 30,1% - віруючі УПЦ Київського Патріархату; 26% - нерелігійні; 20,4% - віруючі УПЦ Московського Патріархату; 7,8% - віруючі Української Греко-католицької Церкви; 1,5% - послідовники протестантизму і т.д. Висловлені окремі міркування щодо релігійної ситуації в країні: 33,3% опитаних вважають, що в Україні можливе існування декількох православних церков різного підпорядкування; 30,7% гадають, що в країні має бути одна православна церква і нею може бути Київський Патріархат; 11,4% вважають, що всі православні мають належати до Московського Патріархату.

Вандали нищать заповідник „Херсонес Таврійський”. В ніч з 9 на 10 травня вони повалили декілька колон, що стояли на місці давньохристиянського храму. Падаючи, колони розбилися на декілька кусків, пошкодили мозаїчну підлогу. Дехто прагне списати вандалізм на сатаністів. Насправді ж вандалами були ті, хто відзначав день Перемоги, скоріше ті, хто заявляє про свою православність. Вони набралися так, що несприйняття ними святості будь-чого національного, духовного вилилося в нищення його. Свідченням цього є залишені гори пляшок від алкоголю і тваринна нагадженість, що є далекою від вшановування чогось святого (Газета по-киевски. - №105).

Місту Одесі не вистачає культових будівель. Про це йшла мова на засіданні Координаційно-консультативної ради релігійно-світської злагоди при Одеській міськадміністрації. Справа в тому, що в генеральному плані забудови міста, який нині розроблено НДІ „Гіпроград” (Київ) і який твориться на основі традицій ще соціалістичної доби, не передбачені площадки для побудови храмів чи молитовних будинків. А між тим релігійні організації просять виділити їм під такі будівлі до ста ділянок. Під це їм місця в міській зоні влада вже не знаходить, радить скористатися землями сусідніх з Одесою районів.

ПРАВОСЛАВ'Я

Київська громада УАПЦ, яка не визнає митрополита Мефодія за свого главу і вшановує митрополита Константина із США, збудувала власний храм. Освячення його здійснив 3 червня архієпископ Харківський і Полтавський Ігор Ісиченко. Проект будови виконав архітектор Олександр Кутовий, парафіянин Церкви (Наша віра. - №6).

Патріарх Філарет нав'язує державі роль об'єднувача православних Церков України. „Тільки разом Держава і Церква можуть побудувати Помісну Церкву і про це свідчить історія, - заявив предстоятель УПЦ КП на II Всеукраїнському церковно-громадському форумі „За Українську Помісну Православну Церкву”. – Це – святий обов'язок Держави, бо Церква існує в ній”(Голос Православ'я. - №12). При цьому глава Київського Патріархату виявив явне ігнорування конституційного принципу про відокремлення Церкви від Держави і водночас зацікавленість тим, щоб в Україні існувала по суті державна Церква і, зрозуміло, православна. Але якщо від Президента і української Держави так добиваються участі в об'єднанні православних, то тоді постає питання: а чому тільки їх? Мусульмани мають в Україні чотири

управління, іудеї – шість об'єднань, рідновіри – також шість, по декілька спільнот мають баптисти, харизмати, християни віри євангельської та ін. То може президент взявся б за поєднання і їх, бо ж вони також існують в нашій державі. У своєму вітанні Форуму Президент В.Ющенко наголосив, що „лише спільними зусиллями церковних, громадських та державних діячів проблеми Православ'я будуть подолані”. Що єднає і УПЦ МП, і УАПЦ в шляхах до можливого об'єднання православних Церков, то це небажання їх вести переговори з цього питання із УПЦ КП до того часу, поки її очолює владика Філарет.

Традиційно Божественну літургію та Вселенську панахиду під відкритим небом на подвір'ї Свято-Георгіївського монастиря на Козацьких Могилах в Пляшевій щороку очолює Патріарх УПЦ КП Філарет. У своєму слові він сказав, що „на таких місцях як Козацькі Могили, Крути і Биківня необхідно виховувати молоде покоління, на прикладі подвигу козаків, студентів, української репресованої еліти. Вони свідомо вмирили за свою землю, за свою Церкву, бо мали любов до Батьківщини та стійку віру в Бога” (Голос Православ'я. - №12).

Бандблокувальники Катерининської Церкви міста Чернігова мають забрати свої намети і дати можливість Церкві Київського Патріархату разом з представниками заповідника „Чернігів стародавній” вирішити питання передачі їй храмової споруди. Таке рішення прийняв Апеляційний суд Чернігівської області. Рік тягнулися судові розбірки щодо належності цього храму, бо ж Московська Церква разом із проросійськими біляцерковними структурами, очолюваними Наталією Вітренко і Кауровим, не бажають мати в цьому давньому українському місті дійсно Українську Православну Церкву.

Всеукраїнський церковно-громадський форум „За Українську Помісну Православну Церкву” звернувся з великим листом-проханням до Вселенського Патріарха Варфоломія як глави Церкви-Матері визнати Київський Патріархат „як Помісну і Автокефальну Церкву”. При цьому прохання всіляко аргументується і водночас висловлюється підтримка Церкві Константинопольській „в сучасних важких умовах її буття”(Голос Православ'я. - №12).

Московсько-Православна Церква України провела низку заходів з нагоди 15-річчя, як вона це називає, Харківського Архієрейського Собору, на якому Предстоятелем Церкви було

обрано митрополита Ставропольського Володимира (Сабодана). На території Києво-Печерської Лаври було проведено науково-практичну конференцію „Церковно-історичне значення Харківського Архієрейського собору”. Біля будівлі Київської духовної академії було освячено споруджений тут пам'ятник митрополиту Петру Могилі. В Успенському соборі Лаври працювала виставка „Від рівноапостольного Володимира до митрополита Володимира”. У виступах на прийомі з нагоди Харківського зібрання єпископів ніхто не порушив питання автокефалії Українського Православ'я. Митрополит Кирило з Москви лише зазначив, що Собор відбувся „в тяжкі роки громадських зіткнень, боротьби, коли реальною була загроза розколу Церкви”. В слові від імені Священного Синоду УПЦ МП митрополит Одеський Агафангел відзначив, що служіння Предстоятеля Церкви Володимира почалося „у надзвичайно складних умовах політичного тиску, інформаційної блокади, організованого цькування Православ'я на Україні”. Проте, незважаючи на все це, „миротворча діяльність і молитвенне предстоання Блаженнішого Владика не раз спасали Україну від братовбивчої війни, пролиття крові і хаосу, допомагали вирішити міжетнічні конфлікти, відвернути широкомасштабне протистояння влади і суспільства”. Патріарх Московський Олексій II наголосив: „Український єпископат навчився з повагою, але твердо і чесно говорити з владою й із своїм народом” (Церковный вестник.- №11).

Отець Дмитро Ліщук –настоятель Свято Дмитрівського храму УПЦ КП (с.Ситне, що на Рівненщині) разом зі своєю сім'єю не є нахлібником в громади віруючих села. Він, як і інші парафіяни, заробляє кошти на церкву. Років 8 тому збудовано новий цегляний верх храму, встановлено куполи, поміняно вікна на пластикові. За порадою священника парафія вирощує на 20 га цукровий буряк. Зароблені в такий спосіб гроші у 80 тис. грн. йдуть на потреби громади. В купленому за 30 тис. приміщенні колишнього побутокмбінату налагоджено роботу недільної школи, а також оформлено ритуальний зал. Купленим і відремонтованим автобусом щонеділі привозять до Ситного парафіян із сусідніх сіл. Фермерське господарство Євгенії та Дмитра Ліщуків „Мрія” є найбільшим в селі. Воно має три трактори, зерно- та бурякозбиральний комбайни. Ліщуки обробляють майже 120 га землі. Більше 100 з них – орендовані у селян паї. Вони тримали минулого року понад 150 свиней. Коли ціни на м'ясо почали падати, то позбулися їх майже

повністю. Враховуючи обмеження виробництва цукру в країні, в 2007 році цукровий буряк не сіяли, але мають ще десь до 30-ти тонн цукру з врожаїв минулих років. „Мрія” враховує прибутковість вирощування ріпаку. Вони ним засадили понад 10 гектарів. Крім матушки, з отцем Дмитром на його господарстві працюють ще семеро односельців, яким він сплачує зарплатню, допомагає технікою, годує обідами. Батькові допомагає син Іван з дружиною. Він, як і батько, закінчив філософсько-теологічний ф-т Чернівецького університету і служить священником в місцевій церкві. Купивши швейну машину „Бразерс”, мріє налагодити виготовлення священничих риз.

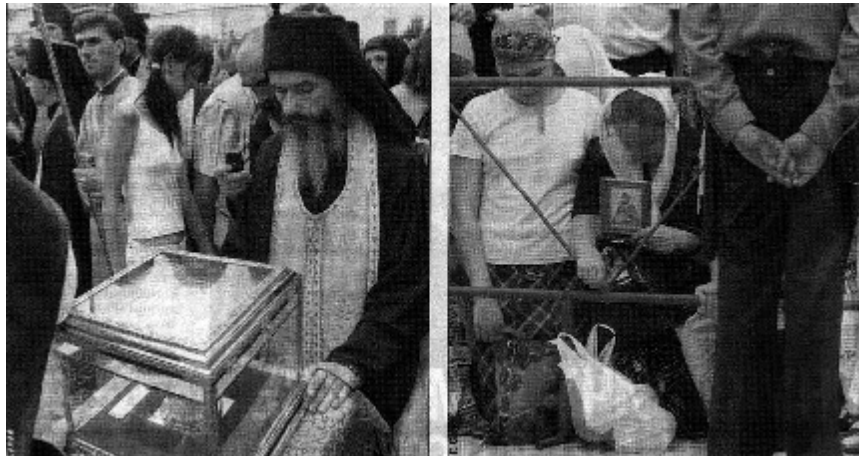

Глава Одесько-Балтської єпархії УПЦ КП єпископ Яків зауважує, що якщо підійти історично, по-справедливому й по-божому до стану Православ'я в Україні, то стає очевидним, що причин засуджувати і зневажати УПЦ КП немає. У Святому Письмі немає ні одного місця, де б Ісус Христос когось проклинав, забороняв, звинувачував чи піддавав анафемі. Тільки у християнській любові можна знайти спасіння й порозуміння. УПЦ КП – у себе дома, а РПЦ можна трактувати вже як закордонну церкву близьку нам по духу. То ж навіщо ворогувати? Це – не метод спасіння і не праведна дорога до Бога” (Інформац. бюлетень. – №5).

Постать митрополита Никодима (Харківська єпархія УПЦ МП), який скликав по велінню з Москви зібрання єпископів, що змістило в 1992 році Предстоятеля Церкви Філарета, надто колоритна. За „діяльність абсолютно не пов'язану з релігією” його зі скандалом увільнити з посади єпископа Південноамериканського і Аргентинського РПЦ. Будучи потім митрополитом Львівським і Тернопільським, владика всіляко перешкоджав відродженню УГКЦ, зокрема йому приписують розграбування Собору св. Юра. Як протидія відродженню в Україні Православної Автокефалії була

діяльність в 1992 році його як „сірого кардинала” Москви із зміщення владики Філарета. „Харківський собор, – відзначає газета „Шлях Перемоги”(№25), – це відправна точка розколу українського православ'я в новітній історії. Мало хто сумнівається, що подія мала відверто політичний характер: на одній шальці терезів лежали плани російських спецслужб ..., патріарха Алексія і його правої руки Никодима Руснака... Прямою жертвою собору стала УАПЦ і заповітна мрія її патріарха Мстислава про повернення українців до своєї, незалежної від жодних політичних центрів, віри... В Харкові нині УАПЦ піддається найжорстокішим цькуванням і гонінням, в тому числі й завдяки собакам інформаційної війни на кшталт телепрограми „Символ віри”.

Вірою у Святу Трійцю – Бога-Батька, Бога-Сина і Бога-Духа Святого – Православ'я вже не може зберегти релігійність своїх вірних. Ось і вдається до різних дубляжів Бога, надприродної сили, приписуючи останні властивості якимсь реальним речам – то іконі, яку оголошують чудотворною, то мощам, яким приписують зцілюючі властивості, то чомусь іншому. Багато тут від язичництва, але більш витонченого і розрахованого на сліпу віру. Про це свідчить організоване УПЦ МП поклоніння голові євангеліста Луки. При цьому беззастережно Луку оголошують апостолом, хоч серед 12 апостолів його не було і взагалі він ніколи не бачився з Ісусом Христом. Лука – учень апостола Павла, який також, як відомо, не був серед 12 апостолів, також не знав Ісуса Христа за його життя. То ж вшановуючи Євангелію від Луки і роблячи її ледь не головною оповіддю про життя Ісуса Христа, варто поставити питання, а чи

могла достовірно описати життя Спасителя, передати його слова людина, яка його не бачила і не чула? Якщо слідувати Святій заповіді про непотрібність творення якогось кумира, то тоді варто поставити питання: з якою метою православні оязичнюють християнство, його історію? І чи не кощунством щодо людини є розтягування його тілесних залишків по кусочках – туди голову, туди стопу, туди руку і т.д.? Богословам видніше, що творити.

На відміну від Московсько-Православної Церкви України, яка кавалерійськими наскоками під керівництвом свого настоятеля владики Павла захоплює одне за іншим приміщення Києво-Печерського Заповідника, Церква Київського Патріархату у Львові з порозумінням ставиться до тих проблем, які постають перед державою при вирішенні питань реституції. Це має місце зокрема при розв'язанні питання повернення Львівським національним університетом УПЦ КП колишньої будівлі монастиря по вул. Грушевського. Як видно зі слів протоієрея Церкви Володимира, УПЦ КП прагне знайти баланс між інтересами двох організацій (Голос Православ'я. - №11).

Журналісти стають монахами. Керуючий Волинською єпархією УПЦ КП єпископ Михаїл здійснив постриг у монахи двох співробітників газети „Аверс-прес” Олега Дядюся (в постригу - Макарія) та Івана Марченка (в постригу – Константина). Спираючись лише на лікті, вони в довгих білих сорочках проповзли від входу до кафедрального Свято-Троїцького собору і до вівтаря, де здійснився чин постригу. Не легко давалося молодим людям це рішення. Як сказав інок Макарій, „батьки плакали”. Інок Константин знехтував цим вчинком коханням своєї дівчини, яка на нього сподівалася (Відомості. - №24).

Раб Московський Валентин Лукіяник, що очолює Союз православних братств України, пригрозив українській владі релігійною громадянською війною, якщо вона буде проводити курс на одержання Українським Православ'ям автокефалії. Лукіяник також виступає за встановлення спеціального нагляду за владиками УПЦ МП, щоб вони, дивись, не стали на шлях „повзучої автокефалії УПЦ”. В своїй статті в газеті „Мир” українофоб наголошує на погіршенні відносин між Предстоятелем УПЦ МП і Московським Патріархом із-за орієнтацій митрополита Володимира на автокефалію очолюваної ним Церкви. Як зауважує Лукіяник, певно тому останнім часом митрополит є рідким гостем Москви, на засіданнях Синоду і різних інших заходах РПЦ. Українофоб погрожує предстоятелю УПУЦ МП і владикам Церкви тим, що

нагадує, що їх нинішній статус ще не затверджений Помісним Собором РПЦ. Відтак оросійщений українець гірший росіянина в його ставленні до України (Мир. -№10).

3 ініціативи Одеської облради на острові Зміїний Одесько-Ізмаїльська єпархія УПЦ МП побудує протягом 1,5-2 років храм. Храм буде збудовано на такому місці, з якого видно буде судна, що пропливають. Враховуючи агресивність морського солоного повітря, церкву побудують із залізобетону.

При закладці першої цеглини у новобудову кафедрального собору

УПЦ Московського Патріархату в Києві мер міста Л.Черновецький подарував для його розпису 7 кг сусального золота. Він повідомив, що виділенням ділянки землі під забудову храму виконав обіцянку, яку дав під час своєї поїздки в Москву до Патріарха РПЦ Олексія II. То ж бачимо, на чий

благословення розраховує Черновецький і який спекулятивний він у визначення своєї конфесійної належності.

Союз православних громадян під керівництвом відомого українофоба Каурова пікетував безплатний концерт

легендарного співака Елтона Джона. „Гомосексуалізм – це содомський, протиприродний гріх, який не притаманний природі людини, як зокрема блуд чи перелюбство – природні гріхи”, - вважає Кауров. Сама ж православна церква проігнорувала запрошення на шоу, але з Елтоном Джоном не збиралася боротися.

Патріарх Філарет очікує, що Православні Церкви України поєднає Президент В.Ющенко, як це зробив в Росії В. Путін, сприявши поєднанню РПЦ і РПЦЗ. Патріарх вважає, що об'єднання української церкви – це питання політичне, оскільки її розкол стався через політику. Владика наполягає на тому, щоб Ющенко вів переговори із Президентом Росії, щоб УПЦ не підпорядковувалася Московському Патріархату. Але при цьому додає: „Але ж позиція

російського президента імперська”. Церква для нього постає одним із важливих чинників як внутрішньої, так і зовнішньої політики Росії (Без цензури.- 7-13 червня).

Кафедральний собор УПЦ МП побудують в Києві. Він буде збудований неподалік від станції метро Либідська. Разом із митрополитом Володимиром

(Сабоданом) в освяченні місця побудови храму брали участь Президент В.Ющенко, прем'єр-міністр В. Янукович. Нині УПЦ МП не має свого кафедрального собору, офіс Церкви розміщено в Києво-Печерській Лаврі на правах оренди. Функцію кафедрального виконує Трапезний храм Лаври. Але, за словами прес-секретаря УПЦ МП В.Анісімова, це переселення відбудеться не раніше як десь через 10 років. Проект храму ще невідомий. Але висота його нібито буде більше ста метрів. Йдуть пошуки коштів на будівництво (Сьогодні. – 4 червня).

Московська Патріархія тим, що відразу після об'єднання РПЦ і РПЦЗ відрядила до Києва митрополита останньої Лазаря, засвідчила, що УПЦ є її складовою. Очолюючи разом із митрополитом Володимиром (Сабоданом) Божественну літургію в Києво-Печерській Лаврі, митрополит Лавр цим самим засвідчив однаковий статус цих складових. В своєму слові владика сказав, що віруючі РПЦЗ давно очікували на той час, коли вони зможуть молитися в колісці чернецтва – святій Київській Лаврі.

УПЦ МП діє за принципом свого великого господаря-колонізатора Московського Патріархату, згідно якого „всё вокруг моё”. Саме, реалізуючи цей принцип, було збудовано у відомому всьому світові заповіднику „Кам'яні могили” каплицю цієї Церкви, чим УПЦ МП порушила Закон „Про природно-заповідний фонд України”. До того ж, яке відношення має православ'я до тієї історії, з якою пов'язана доля Кам'яної могили. Тут виходить щось за українським прислів'ям: „Нате й мій глек на капусту, щоб і я була Настя”. Яке відношення має ця будівля до давньої культури наших далеких предків, те цій церкві не зрозуміти, головне – колонізувати

все з своїми намірами: засвідчити домінування християнства там, де воно ні до чого і ні при чому. Незрозуміло, яке відношення мало 2000-річчя Різдва Христового, на честь чого збудовано цю каплицю, до нашої дохристиянської історії. Саме тому всеціло обгрунтовано директор Українського степового природного заповідника Л. Мордатенко через суд вирішує питання перенесення каплиці в інше місце. Це підтримує також директор Київського культурно-екологічного центру В. Борейко. Але так як Московський Патріархат не бажає залишити Україну сам на сам зі своєю історією, так і власники каплиці, причепившись до неї як воша до кожуха, всіляко противляться перебудуванню її в інше місце. Знайшла братія дохідливе місце, а тому й тримається його всіма своїми кігтями (Газета „День”).

На набережній Дніпра недалеко від Києво-Печерської Лаври і пам'ятника засновникам Києва буде споруджено храм святого князя Володимира і водночас купальні. Тут будуть проводитися не лише щорічні купання під час свята Хрещення, а й щоденні пам'ятні купання.

Для духовного очищення, спілкування з Богом ніякого значення не має те, в храмі якого патріархату ти молишся. „Але це має значення, - на думку Патріарха Філарета, - для держави, для існування незалежного народу. Якщо ви відносите себе до Московського патріархату, то, хочете ви того, а чи ж не хочете, ви опосередковано служите інтересам іншої держави. Церква має величезне значення для духовної консолідації суспільства. Проте сьогодні без певних політичних умов створення єдиної української церкви надто ускладнене”.

СВІТ ГРЕКО-І РИМО-КАТОЛИЦИЗМУ

Все більше і більше елементів латинського християнства входить в український греко-католицизм. Так, 15 червня в громадах останнього стали відзначати Пресвяте Христове Серце. Воно розглядається „набоженством до Серця Христового, котре є видимим знаком, що нам представляє Богочоловічу любов” (Нова Зоря. - №25).

До Постійного Синоду УГКЦ нині входять Глава УГКЦ кардинал Любомир Гузар, митрополит Філадельфійський Стефан Сорока, єпарх Самбірсько-Дрогобицький владика Юліан Вороновський,

апостольський екзарх для українців Франції владика Михайл Гринчишин, єпарх Вроцлавсько-Гданський владика Володимир Юшак. Секретарем Патріаршого Синоду УГКЦ є владика Богдан Дзюрах. На засідання Постійного Синоду, що відбулося на початку червня, вирішили провести Патріарший Синод єпископів УГКЦ 25.8-5.10.2007 у Філадельфії (США), коли там буде відзначатися 100-річчя появи тут осідку українських греко-католиків. В серпні в Києві вирішено провести IV сесію Патріаршого Собору, присвячену питанням молоді.

Отці-сезезіани в своєму одеському молодіжному центрі „Дон Боско” відкрили літній дитячий табір. Він працює три тижні для тих декількох десятків діток, які з тих чи інших причин не можуть виїхати десь за місто для відпочинку. В програмі табору ігри, конкурси, пізнавальні заняття. За час літніх шкільних канікул Одесько-Сімферопольська єпархія Римо-Католицької Церкви планує оздоровити біля трьох сотень дітей із сімей своїх парафіян і малозабезпечених іновірних сімей.

Новий храм Одесько-Кримського екзархату УГКЦ з'явився в місті Роздільна. Збудували його протягом трьох місяців. До цього богослужіння проводилися в приватній оселі пані Юстини Гапон. Освятив храм владика Василь – екзарх Одесько-Балтський. Священики С.Кирик та Т.Огар приїхали в Роздільню з Івано-Франківська, де вони закінчили Теологічну академію.

Перший дерев'яний храм освячений 3 червня в Херсоні. Він збудований на території василіанського монастиря. Дерев'яну церкву привезли до Херсона із села Крилос Галицького району, де вона діяла з 2000 року. В розібраному вигляді храм привезли до Херсона і за 60 днів склали. Побудована церква із дуба й піхти, покрівля – з гонти (використано 23 тисячі пластин колотої деревини). Окрасою храму є дві давні ікони, написані на полотні. Їх також привезли до Херсона із Прикарпаття.

Молодіжний християнський центр св. Дона Боска УГКЦ міста Івано-Франківська та спільнота „Піста” ініціювали акцію „Моя цеглинка – для рідного храму”. В такий спосіб розпочалося будівництво храму трьох блаженних мучеників за віру Христову єпископів Григорія Хомишина, Симеона Лукача та Івана Слезюка – покровителів Прикарпаття в Івано-Франківську. Акція не символічна, а реальне дійство. Її учасники принесли на будівельний майданчик ними ж зароблені і підписані цеглини. Низка благодійних концертів молоді по містах і селах краю дала можливість долучитися

їй до реальних кроків з будівництва храму, відкрити себе для Небесного Будівничого (Нова Зоря. - №25).

ЖИТТЯ ПРОТЕСТАНТІВ

Циганський табір села Королеве, що на Закарпатті, є баптистським.

Королевські цигани, що належать до найконсервативнішої ромської групи „келдералі”, говорять своїм діалектом циганської мови. Наприкінці 80-х років м.ст. серед них з’явилися перші пропагандисти баптизму. З часом весь табір став належати до

евангельських християн-баптистів. Належність до цієї християнської конфесії докорінно змінила норми і способи життя ромів Королевого. В селі відсутні крадіжки: злодіїв самі роми відправляють до міліції. Двічі на тиждень весь табір сходиться в молитовний будинок. Роми-баптисти не дивляться телевизор, бо ж їм це забороняє віра. Не всі їх діти (а в сім’ях їх до 10 і більше, бо ж циганочки виходять заміж вже в 15 років) відвідують школу. Зате регулярно для всіх дітей тут працює (двічі на

тиждень) недільна школа. Там всіх можуть навчити читати і рахувати, а більше цього роми не треба. Роми не вживають алкоголь, а це позитивно позначається на їх способі життя. Загалом роми живуть добре, бо ж не витрачають гроші на щось пусте. Пресвітер громади також із табору. Тому він має можливість постійно відслідковувати ситуацію в селі (Україна молода. – 23 червня).

На щорічній пасторській конференції Церкви Християн віри євангельської, яка відбулася в Пуці-Водиці, старший єпископ Церкви М.С. Паночко назвав цифри, які дають уяву про нинішній стан братства. На час конференції зареєстровано 1441

церкву, в стадії реєстрації – ще 75. Загальна кількість членів Церкви – 103586 осіб. Церква ХВС має 995 молитовних будинків, 164 ще будуються. Служіння в громадах виконують 1350 пресвітерів та 2038 дияконів. З 466 хорами працюють 745 диригентів. 1452 недільні школи відвідують 38900 дітей. З ними працюють 3467 вчителів. Працює 29 місій Церкви. Ведеться 22 радіопередачі, 12 телепередач, видається 25 газет і 2 журнали.

Церква християн віри євангельської з метою духовного опікування українців, які в пошуках заробітків виїждять за кордон, прагне відкрити в країнах зарубіжжя свої церкви. Так, для відкриття української церкви ХВС в квітні до Іспанії вилітав ст. єпископ спільноти Християн віри євангельської України М.Паночко. Громада іспанської столиці Мадриду нараховує 50 членів. Церкву відкрито також в м. Севілья. На черзі відкриття громади в м. Торбег.

Своєрідний музичний рекорд поставлено на одній з площ Житомира. Тут відбувся виступ, учасниками якого стали 400 співаків – членів хорових колективів житомирських християнських церков. „Такою акцією ми вирішили оздоровити моральний клімат у місті та нагадати городянам про вічні цінності”, - сказав один із організаторів заходу, пастор Церкви Різдва Павло Кульбич.

Церква Адвентистів сьомого дня організувала роботу Медико-місіонерської школи „Наш дім”. Розміщена вона в привабливій місцині села Нові Обіходи на Вінниччині. Окрім духовного зростання, школа дає можливість на власному досвіді відчувати переваги здорового способу життя – його духовного і фізичного аспектів. Школа пропонує різноманітні предмети для вивчення, зокрема: Божа програма зцілення, фізіологія, масаж і анатомія, гідротерапія, перша медична допомога, прості засоби лікування, кулінарні поради та ін. Школа після її закінчення дає право працювати медиком-місіонером в громаді, викладачем медико-місіонерської школи, інструктором в санаторії, керівником відділу здорової громади та ін. Довідка Школи: 38. 04. 331, 4.15.89.

Церква Адвентистів сьомого дня провела 15-17 червня в Коломиї Місіонерський конгрес громад Івано-Франківської області. Служ присутніх чарував хор з Коломиї. Мали місце й загальний спів, групові молитви, богослужіння досвідів, водне Біблійне хрещення та ін. Учасниками конгресу були всі члени Церкви АСД Івано-Франківщини.

Південна конференція Церкви АСД в червні у Севастополі організувала відпочинок одиноких своїх членів під назвою

„Зміна знайомства”. Мали приїздити одинокі члени Церкви АСД віком 26-50 років, без дітей. Зрозуміло, яку мету переслідували організатори „Зміни”. Окрім дороги, бажаючі мали оплатити 120 грн. за тижневе перебування на березі моря. А там... Дивись вже неодинокими їхали додому.

Оригінальні семінари з містичної медицини проводить Буковинська конференція АСД. Так, на квітневому семінарі бажаючі змогли прослухати наступні лекції: „Уринотерапія”, „Голкотерапія”, „Астрологія”, „Феномен Ванги”, „Спиритизм” та ін. Слухачі змогли почути правду про деякі популярні сьогодні фірми, які у своєму підході до лікування використовують містичні методи балансування нібито існуючої енергії Ін-Янь. Присутні на семінарі одержали роздрук лекцій лікаря вищої категорії Ірини Харченко.

Сім'я Крикотів, баптистів за своїм віросповіданням, що із села Дубечне, десять років тому утворили благодійний християнський табір „Віфанія”. Тисячі дітей, обділених батьківською любов'ю, пройшли за ці роки через табір. Лише в 2006 році у „Віфанії” відпочивало 1270 дітей. Дехто відпочивав тут по 14 днів, а дехто - по 10 і менше. Діти різні – сироти, діти сліпих батьків, з неблагополучних родин, чорнобильці та ін. „Шукаємо кошти на утримання табору, де можемо, - говорить Микола Крикота. – Співпрацюємо з різними церквами, які самі відшуковують кошти. Духовну програму складено так, щоб вона підходила для дітей різних віросповідань і була міжконфесійною. Ми зробили це свідомо, адже християнські цінності однакові для всіх. Ми дбаємо не лише про фізичне оздоровлення дітей, хоч умови у нас чудові... Головне – процес духовного оздоровлення молоді. Покищо приймаємо лише школярів, хоча плануємо зробити молодіжний табір для старших віком. Пропагуватимемо їм здоровий спосіб життя. Виготовляємо проектно-технічну документацію, щоб комплекс міг приймати дітей цілорічно” (Україна молода. – 20 квітня).

ХАРИЗМАТИ УКРАЇНИ

18 українських єпископів і пасторів із Об'єднання незалежних християнських харизматичних церков України (повного Євангелія) побували в Канаді на конференції „Дай мені бачити славу твою”. Вона проходила в Церкві „Торонто.Аеропорт”, пастором якої є всесвітньо відомий служитель Джон Аріотт. Такі

заходи в цій церкві проходять декілька разів протягом року. В конференції брало участь біля тисячі осіб з 15 країн світу. Українську делегацію очолював Президент ОНХХЦУ Анатолій Гаврилюк. Пояснюючи мотив запрошення великої делегації з України в Канаду, А.Гаврилюк сказав: „Бажаючі більше послужити нашим єпископам і дати можливість поринути в природне середовище їх Церкви, щоб особисто відчути атмосферу служіння й більш чітко пізнати особливості цього руху, проповідники з Канади, які раніше були в Україні, вирішили запросити нас до себе”.

Лідер ОНХХЦ України старший єпископ Анатолій Гаврилюк зауважує, що „Бог по-різному приходить. Ми маємо відрізнити його присутність чи помазання не на основі якихось зовнішніх проявів, а по факту переживання його самого... Головне не відчуття, а особисте спілкування з Богом і його присутність. Прояви не є тим, на що ми орієнтуємося. Це лише супутній фактор дії Духа Святого або ж реакція людини на Божу присутність. Вона може виявлятися по-різному. Головне ж – його присутність... Нам треба переходити від віри в віру, від сили в силу, від слави в славу. Слава – це те, до чого вабить річка любові Батька. Гадаю, що ми всі потребуємо його Слави” (Камень Краеугольный. - №6).

Представники ряду харизматичних церков України провели всеукраїнську конференцію „Християнський світогляд” із запрошенням до участі в ній академічних науковців, політиків, журналістів. Йшла мова про ставлення священнослужителів різних конфесій до суспільно-політичного життя країни. „Церква, яка орієнтується тільки на себе, займається тільки своєю діяльністю, - заявив один із співорганізаторів конференції пастор Сергій Балюк, - не має перспектив ні для себе, ні для суспільства, в якому знаходиться”. На думку пастора Софії Жукотанської, конференція дає можливість поширити християнські ідеї, християнське розуміння світу на всі сфери суспільства, а суспільство цього потребує” (Християнський мир.-№22).

МУСУЛЬМАНИ В УКРАЇНІ

В Криму почалася наруга над мусульманськими кладовищами. Юнці з металошукачами навідуються до них і починають копати там, де почули сигнал про щось металеве в тому чи іншому

похованні. Відтак місцеві меджліси кримськотатарського народу мають разом з мусульманськими громадами добитися в органах влади реєстрації старих кладовищ і організувати їх захист від вандалів. Кримські татари мають намір огородити всі свої кладовища, насамперед ті, на яких збереглися залишки надмогильників із арабською графікою (Голос Крима.- 15 червня).

Громадська організація „Ан-Нур” та жіноча організація „Марьям” в Ісламському громадському культурному центрі провели семінар „Виховання мусульманських дітей в немусульманському суспільстві”. Як сказав керівник організації „Ан-Нур” Мухаммад Ігбаррійа, „мета семінару – визначити основи і принципи ісламського виховання, якими мають керуватися батьки, виховуючи своїх дітей, і дати їм загальні практичні поради, враховуючи особливості європейської дійсності і міру її впливу на виховання наших дітей”.

Кримські татари не приймають прагнення проросійської влади півострова збудувати в Сімферополі пам’ятник цариці вільної поведінки Катерині II. Саме вона зруйнувала Кримське ханство і Запорізьку Січ, ліквідувала як татарську, так і українську державність. Меджліс кримськотатарського народу прагнення „повернути” Катерину до Криму (її пам’ятник тут колись був) розглядає як провокаційний акт, що ображає національні почуття як кримськотатарського, так і українського народів.

Духовне Управління мусульман України відоме своєю непримиримою позицією щодо будь-яких виявів екстремізму під маскою ісламу. Такого змісту література виходить у видавництві ДУМУ „Аль-Іршад”. Останнє широко освоїло видрук невеличких змістовних листівок з тематики ісламу. Серед останніх листок „Релігійний екстремізм як загроза національній безпеці”. Тут невідомий автор тексту (хоч відчувається авторський почерк муфтія Ахмеда Таміма) дає пораду органам влади України не повторити помилку своїх західних колег, які „під гаслом свободи і демократії відкрили ворота лідерам ідеології екстремізму і розвитку шкідливих течій... Ми розглядаємо таку небезпечну хворобу як екстремістські переконання як навіть більшу небезпеку, ніж СПІД, пташиний грип, рак і т.п.”.

ІУДЕЙСЬКИЙ СВІТ

Цікаві цифри участі євреїв у Вітчизняній війні видрукувала газета „Еврейский обозреватель” (№10/149). Там сказано: „не отсиживались евреи во время войны по штабам. Среди различных родов войск их распределение было таким: в авиации – 7,2%, в военно-морском флоте – 14,7%, в механиризованных и бронетанковых частях – 19%, в пехоте-матушке – 27%». Скільки ж тоді представників інших націй і народностей було в різних родах військ в роки війни? Може українців там взагалі не було?

Керівник волинської громади прогресивного іудаїзму Сергій Швардовський вважає, що до вандалізму на меморіалі жертв Голокосту, зокрема розкопування могил євреїв, в Луцьку діти не причетні. „Ми розцінюємо це не як хуліганські дії, а як свідоме нищення... Пам’ятник не зачепили. І це нас лякає. Може спеціально зроблено... На наявних там мецавах палять вогнища і смажать шашлики”. Громада чогось не може припустити, що це не є виявом антисемітизму, а просто пошуком якоїсь наживи у розритих могилах або зручних умов для п’янки .

В Ужгороді відбулося свято на честь внесення в синагогу Сувою Тори. Його відновили в Дніпропетровському центрі софруту. На церемонії були присутні не лише чисельний загаль євреїв міста, а й представники державної влади, гості з інших міст України, із зарубіжжя. Зокрема приїхав головний рабин Центральної і Західної України Шломо Вільгельм. Відбулося відкриття меморіальної дошки на честь рабина Аарона Фільбермана, який значимий у розвитку єврейського життя регіону. Саме він зазнав смерті від німецьких фашистів на тому Сувої Тори, який після реставрації внесли в синагогу.

Можна заборонити торгівлю книжками, які мають антисемітський зміст, але під цим приводом закривати книжковий базар і книжкові кіоски, де йде також активна торгівля українськими виданнями, продаються твори українських письменників, то вже відвертий фашизм щодо українців. До цього вдається міська адміністрація Леоніда Черновецького, нібито реагуючи на прохання ізраїльського посольства заборонити поширення видань МАУП (Україна молода. – 26 червня).

НАЦІОНАЛЬНІ РЕЛІГІЇ

Українські язичники відзначають свято Купайла – Бога земних радощів 22 червня -час найбільшого дня. В купальську ніч горять священні багаття на честь сонячного Божества. Вогонь і Вода мають у купальських обрядах чарівну й очисну силу. Щоб знищити язичницьке свято Купайла християнська церква призначила на цей день Різдво Івана Хрестителя. Так виникло свято Івана Купала. Проте воно відзначається майже на півмісяця пізніше від дня літнього сонцестояння. Наші предки відзначали Купайла як кульмінаційну точку літа (Г.Лозко).

Хмельницькі рунвірі відзначили одне із найважливіших свят свого календаря – Купайла. Воно святкується ними відповідно з їх

священною книгою „Мага Віра” в день літнього сонцевороту 22 червня. Згідно їх віри, саме цієї купайлівської ночі поєднуються і стають єдиним цілим три найбільші стихії – земля, вогонь та вода, даруючи людям довгий вік, здоров'я та бадьорість. Святкування відбулося на березі

Південного Бугу на заході Сонця. Після молитви над символічними Мага-вратами відбулося запалювання багаття. Почалося очищення вогнем. Всі бажаючі мали змогу пройти крізь „палаючі ворота”, подолати т.зв. „зоряну дорогу”, перестрибнути через багаття. Після „вогненної купелі” почалося очищення водою. Річка

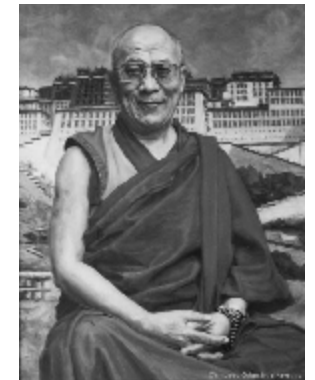

заповнилася розговілими тілами рунвірів. Потім відбулося вшанування предків – на воду спустили плотик із запаленими свічками, вслід якому дівчата кидали свої віночки. Святкування до ранку продовжувалося біля вогнища. Молодь прагнула знайти квітку папороті. За словами одного із організаторів свята рунтата Володимира, саме в цей день „природа перебуває в містерійній дії – світло перемагає темряву, добро перемагає зло” (Подільські новини. - №140).

НОВІ РЕЛІГІЙНІ ТЕЧІЇ УКРАЇНИ

В Україні шанують буддизм і його тибетського лідера Далай-ламу XIV. Про всесвітньої ваги буддійського діяча йшла мова на Круглому столі, організованому Києво-Могилянською академією та Інститутом філософії НАНУ. До програми заходу були включені виставка „Сила співчуття” і показ фільму „Кундун”. Проте до її реалізації втрутилося Посольство Китаю, яке, продовжуючи антидемократичну політику свого Уряду щодо Тибету й на чужих землях, добилося від Адміністрації НаУКМА заборони на організацію виставки і показ фільму. Але цим своїм актом китайська влада добивається протилежного: співчуття до долі тибетського народу і його духовного лідера, а водночас довіра до їх боротьби за свою національну незалежність стають більш усталеними. Українці, які пережили колоніальну неволю в складі Російської імперії, розуміють вся тяготи тибетців, симпатизують Далай-ламі (День. – 20 червня).

31 травня буддисти світу урочисто відзначили день народження Будди. Свого Просвітлення він досяг в 36-річному віці. В Києві День просвітлення Будди було відзначено медитацією „На благо всіх живих

істот”. „Для практикуючих буддистів цей день дуже важливий, - вважає Володимир Захаров, керівник буддистського центру лінії Карма Каг'ю столиці. – Він має особливе значення для практики медитації та розвитку такої добротності, як співчуття, відкритість, радісне зусилля, щедрість. Адже для нас Будда – не лише історична фігура, а передусім – стан розуму, потенціал, який ми прагнемо в собі відкрити”. За неофіційними даними, в Україні близько 20 тисяч буддистів різних напрямів.

МІСТИКА

Київ здавна славиться як місто окультне. В ньому розміщені ледь не всі Лисі гори СНД, а їх – більше десяти: Дівич-гора, Щекавиця, Юрковище, Чортове беремище та ін. Але найбільшу славу має та Лиса гора, що біля Видубицького монастиря. Тут збираються відьми 1 травня, 6 і 12 липня. Про Замок Річарда, що на Андріївському узвозі, ходять слухи про якісь жахливі нічні крики в ньому. Зелений театр нібито збудовано на місці „кладовища проклятих”, а відтак вночі тут можна зустріти якісь страшні силуети. Щоб відігнати вірних від Володимирського собору, певно що агітатори з УПЦ МП розпускають плітки, що його збудовано на „поганому” місці (Сьогодні. – 9 червня).

Студенти вірять в різні прикмети і сподіваються через них досягти в житті бажаного. Так, в Києві біля озера Відрадне стоїть пам'ятник Шарі. Згідно із студентською традицією, до нього треба прийти о 6-й ранку в день екзамену з пляшкою шампанського і розпити її там. Можна ще написати (якщо, звичайно, знайдеш місце) на Шарі своє побажання або ж якось відколупнути від пам'ятника його кусочок,

який слід взяти з собою на екзамен. В Севастопольському національному університеті Шара – це пуста куля, в яку закладено пляшку горілки і шпаргалки. Перед екзаменом група водить навколо пам'ятника хоровод і засипає його дрібними монетами. Подібне творять студенти і в Харкові, де просять хороших оцінок від пам'ятника футбольному м'ячу в центрі Парку імені Шевченка.

Студенти Могилянки свої позитивні оцінки прагнуть здобути завдяки Григорію Сковороді. В день екзамену вони підходять до пам'ятника мислителю і прагнуть доторкнутися до його лаптів: успіх нібито гарантований. А ось студенти медуніверситету підходять до пам'ятника бізону, що стоїть біля входу до зоопарку, і прагнуть доторкнутися рукою до бізонового інтиму. Тому це місце на загалом невідполірованому пам'ятнику є надто відполірованим.

Сьомого липня в Україні буде рекордний день весіль. Лише в Києві в цей день на рушничок стане близько тисячі молодят. Так, зокрема, у Лівобережному відділі РАЦС зареєструють в день „трьох сімок” 42 шлюби (минулого року – 30). Весільний бум пов'язаний із вірою багатьох у магічний вплив трьох семірок: якщо взяти шлюб сьомого числа сьомого місяця і сьомого року, то подружнє життя нібито буде щасливим. Світовий рекорд одноденних реєстрацій шлюбів тримає за собою Індія. В її столиці Делі 27 листопада 2003 року відбулося аж 14 тисяч весіль. Це знову ж пов'язано із віруваннями, що саме в листопаді боги найбільше виявляють свою активність у виконанні своїх обов'язків.

РЕЛІГІЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ

РЕЛІГІЯ І СВІТ

Під час найбільшого зібрання протестантів Німеччини християни прийшли до висновку, що слід покаятися в гріхах своїх предків і примиритися з іншими релігіями. Генеральний секретар Всесвітньої Ради Церков д-р С.Кобія зауважив, що саме релігія часто постає в ролі чинника жорстоких конфліктів. Особливо цьому сприяє глобалізація, яка призвела до зростання кількості етно-релігійних конфліктів. Лідер ВРЦ наголосив, що для того, щоб жити мирно в цьому світі, людям різних релігій потрібно вийти із історичного періоду домінування і пригнічення. Якщо говорити про християн, то це стосується плачевних сторінок історії християнських місій, коли вони пригнічували інші релігії, часто силовими методами. „Якщо ми не вийдемо за межі цього історичного етапу, він буде знову повторюватися. Ця частина нашого минулого завжди буде стояти між нами і представниками інших релігій”,- сказав Кобія (Християнський мир. - №22).

В Італії новий скандал, спровокований відомим фільмом „Код да Вінчі”. Хоч пройшло вже біля півтора року, як фільм з’явився на екранах, а до католицьких священиків лише тепер дійшло, що він нібито „ображає релігійні почуття віруючих”. Вони подали до суду на творців кінострічки.

Якщо суд невеличкого портового містечка визнає достовірність образу, то це загрожуватиме виробникам „Коду да Вінчі” ув’язненням від 3-х місяців до 3-х років і якоюсь сумою штрафу.

Нині на питання: чи вірите Ви в Бога? багато відповідають схвально. Але стереотипна відповідь „Я вірю в Бога!”, як слушно зауважує російський професор Дм. Фурман, пов’язана з тим, що релігія в Росії відіграє ідеологічну роль. Але якщо копнеш трошки глибше, то виявиш, що релігійність росіян є аморфною і хаотичною. Чи впливає релігія на мораль? „Візьмемо універсальну етичну

максимуму, наприклад заборону на вбивство, і побачимо, що в „релігійному” Афганістані вбивають частіше, ніж в „секулярній” Європі, а в секулярній Скандинавії заповідей дотримуються частіше, ніж в релігійних країнах. Взагалі якийсь прямий зв’язок між декларованою релігійністю і моральними нормами не прослідковується. Як не парадоксально це звучить, але релігія і негативно може впливати на мораль. Інколи релігія постає не як джерело моралі, а як заміна моралі. Людина грішить, але, відвідуючи церкву, думає, що вона є кращою, ніж є насправді. (НГ релігії. – 6 червня).

Приймаючи вірчі грамоти від новопризначеного посла Естонії, Папа Римський відзначив те, що цій країні є що запропонувати Європейському Союзу, насамперед те, що вона цінить свободу і поєднані із цією свободою жертви. Європа потребує свідчень

Естонії, бо саме цій країні вдалося вирішити завдання змодельовання істинно вільного і вірного своїм традиціям суспільства. Ці заяви Понтифіка важливі нині, коли Росія прагне всіляко хаяти цю країну за вирішення нею не по-російському питання перенесення поховань воїнів Другої світової війни. Естонія розглядає введення на її території згідно з пактом Рібентропа-Молотова російських військ окупацією, а відтак не погодилася з тим, щоб пам’ятник загиблим воїнам цих військ стояв у центрі своєї столиці. Естонія маленька країна. Її населення становить 1,3 мільйони. З них 13,6% - лютерани, 12,8% - православні, 1,4% -інші християни, в т.ч. й католики.

Релігійність американців поступово здається перед секуляризаційними впливами на їх свідомість. Якщо рік тому 71% населення сприймали Бога як всемогутнього і всезнаючого творця Всесвіту, його керманіча, то нині їх вже 66%. Лише 37% не погодилися з тим, що Ісус згрішив, 24% твердо відкидають ідею, що сатана – реальна істота, 29% відмовляються розмовляти з іншими про свою віру, лише 27% виявили бажання відмовитися від добрих справ як від засобу особистого спасіння. Тих, хто впевнений у непогрішимості Біблії, в Америці 45%. Мільйони людей, переважно молоде покоління США, погоджуються, що християнська віра не надає глибокі і постійні істини щодо духовного і природного життя. Якщо в минулому році 47% американців читали Біблію поза часом їх перебування у храмі, то в цьому їх вже 41%. Професор Бостонського

університету зауважує, що американці практично нічого не знають про свою релігію, хоч більшість заявляє про себе, що вони християни.

Президент Буш, перебуваючи у Ватикані, знехтував загальноприйнятими нормами етикету. Так, він звертався до Папи Римського не „Ваша Високість”, а „сер”. Під час бесід із Понтифіком глава Білого дому сидів, поклавши ногу на ногу, що розглядається в дипломатичному етикеті ознакою дурного тону.

Націоналізм, що ґрунтується на російському православ'ї, є основним ідеологічним ресурсом режиму Путіна. Урочистий обряд об'єднання РПЦ і РПЦЗ, що відбувся 17 травня, завершив чотирьохрічні зусилля Путіна допомогти Московському Патріархату в поглиненні ним своєї суперниці – американської родички – і водночас дав можливість російському світському владіці перетворити нову, об'єднану церкву в головну ідеологічну гілку держави і цінний інструмент державної політики. На своїй прес-конференції в лютому м-ці Путін прирівняв „традиційні конфесії Росії (читай Церкву Московського Патріархату – РП) за їх значимістю до ядерного щита” (МК в Україні. - №92).

Ідея відродження святої царської корони все більше поширюється по Русі Великій. В пресі промелькнула думка про славну родословну нинішнього глави Росії В. Путіна. Виявляється, що рід його йде прямо від Рюриковичів. Відтак слід відродити втрачене. Настане Четвертий Рим зі столицею в Петері, і Город Сонця, і Велика Імперія. З царем-батюшкою вже не буде страшно. То ж вслід за святим імператором Миколою II будемо чекати на святого президента Володимира.

Найбездарніший правитель Росії – цар Микола II значиться в святих в Російській Православній Церкві, а відтак і в Московсько-православній Церкві України. Його портрети-ікони таскають хресними ходами по містах країни. А між тим представник Конституційно-демократичної партії Росії В. Обнінський про нього пише: „Нічия психологія не уявляється такою дивною та повною протиріч, як Миколи I. Зовнішня скромність, навіть сором'язливість, сумні очі і недобра посмішка, чадолюбство і байдужість до чужого

життя. Домосідство і алкоголь, лінь до справ і різкість суджень. Підозрілість і віра будь-кому... Прискіплива обрядність і столовертіння... Тут не тільки подвійність, неодмінний супутник будь-якої живої людської душі, тут просто анархічна суміш різних нахилів, необлаштованість мислячого апарату, машина, де одні гвинтики ослаблені, інші - перегвинчені, треті – розгублені. Впертість та інтриганство, фальш, поверховість, егоїзм”. Ось такі риси притаманні святому Російської ПЦ. Може й інші нею ж висвячені російські діячі такі ж святі? То ж віра засліплює розум. Цей цар програв Японську війну, Першу світову війну, допустив дві революції 1905-1907 та 1917 років. Він мав у своїх фаворитах особу з рисами юродивого і сибірського шамана Грицька Распутіна, який вів сумнівне приватне життя (дехто твердить, що навіть з царицею). То ж „ура” російським святим!!! Українець ніколи за святого такого нелюда не сприйме, хібащо малорос (День. - №13).

Опублікована статистика релігійних громад в Латвії на квітень 2007 року. Управління у справах релігії (УСР) зареєструвало 1210 релігійних громад, що діють на території Латвії. З них лютеранських – 304, католицьких – 251, православних – 119, баптистських – 94, старообрядницьких – 69, адвентистів сьомого дня – 52, Свідків Єгови – 14, методистських – 13, єврейських – 13, будистських – 4, мусульманських – 15, вайшнавських – 11, мормонських – 4. Як повідомив "Благовест-інфо" в УСР, також було зареєстровано ще 100 релігійних громад інших течій і напрямів. Згідно з даними за 2006 рік, число прихожан Латвійської Євангельсько-лютеранської Церкви склали 450 000 осіб, Латвійської Римо-Католицької Церкви Латвії – 500 000 осіб, а в Латвійській Православній Церкві нарахували 350 000 прихожан. Число баптистів в Латвії – 7 240 осіб, старовірів – 2 494, адвентистів сьомого дня – 4 006, Свідків Єгови – 178, методистів – 876, буддистів – 75, мусульман – 413, вайшнавів – 118, мормонів – 926.

КАТОЛИЦИЗМ

Католицька Церква в Латинській Америці має стати спільнотою місіонерів. Така думка прозвучала під час відвідин Папою Римським Бразилії. В Латинській Америці росте вплив п'ятидесятництва, нових релігійних рухів. В Бразилії кількість парафіян-католиків скорочується щороку на 1%. За останні 20 років

кількість католиків в Латин. Америці знизилася з 89% до 74%, а кількість протестантів зросла – з 37% до 15%. В 14 бразильських єпархіях немає єпископів, 22 з наявних вже досягли 75-річного віку. Молоді священники бояться підвищень, як призовники повісток з військомату. Вони вважають, що єпископська кафедра позбавить їх відносної незалежності і свободи, поставить під жорсткий контроль з боку Ватикану. На підсумковому засіданні Асамблеї католицьких єпископів 31 травня прозвучали слова: Священники мають йти в народ. Бідна і неосвічена людина, хай навіть розчарована в офіційній Церкві, релігійніша від освіченої і багатой людини. Для неї релігія – це ліки від відчаю. Питання лише в тому, хто запропонує їй ці ліки – харизматичний протестантський проповідник, а чи ж католицький священник, який часто не виходить за межі своєї парафії (НГ: релігії. – 6 червня).

Рекламуючи новий документ Папи Бенедикта XVI, підготовлений до світової конференції вищих католицьких священнослужителів, генеральний секретар Священного синоду єпископ Микола Етерович сказав: „ Папа Римський закликає прикласти максимум зусиль, щоб зжити антисемітизм із душ

віруючих. Він просить католицьких священників постійно підкреслювати спільні для обох релігій принципи, використовуючи для цього біблійні тексти, а головне - вилучити із своїх проповідей будь-які елементи, здатні породити антисемітські настрої”.

Ватикан видрукував 10 заповідей для водіїв. Вони закликають водіїв не сідати за руль п’яним, допомагати оточуючим і завжди зберігати порядність. На думку Ватикану, це допоможе автомобілісту бути спокійним в будь-якій ситуації. До заповіді „не вбий” додається заклик не хвалитися своїм авто, не використовувати його як засіб до гріха, допомагати постраждалим, просити у них вибачення та ін. Повний зміст заповідей звучить так: 1. Ви не повинні вбивати / не вбий. 2. Дорога має об’єднувати людей, а не приносити їм смертельну шкоду. 3. Ввічливість, порядність і розсудливість – те, що допоможе вам справитися з непередбачуваними ситуаціями. 4. Будьте чуйні, допомагайте своїм близьким, коли вони потребують

цього. Особливо, якщо це потерпілі в аваріях. 5. Автомобіль не повинен бути засобом для того, щоб показати свою силу й могутність, чи бути приводом для гріха. 6. Водії будь-якого віку не повинні сідати за кермо, якщо цього не дозволяє їхній стан. Переконати їх у цьому допоможе доброзичливість. 7. Допомагайте близьким потерпілим в аваріях. 8. Водіям, винним в аваріях, і потерпілим потрібно зустрічатися, коли вони зможуть це зробити, просити вибачення й прощати. 9. Захищайте на дорозі тих, хто потребує цього. 10. Пам’ятайте, що ви несете відповідальність за інших.

USA Today склала список людей, життя яких позначилося на долі світу протягом останніх 25 років. Серед них під цифрою 7 постав покійний Папа Іван Павло II. Понтифік побував більш як в ста країнах світу. Іван Павло II публічно вибачився за помилки церкви – участь в африканській работоргівлі і неготовність виступити проти Холокосту. А під цифрою 10 у списку значиться Мати Тереза, яка понад 40 років працювала в хоспісі в Калькутті. Вона заснувала поселення для хворих на проказу. „Я бачу Бога в кожній людині”, - говорила Мати Тереза.

На Пасху тисячі дорослих китайців прийняли хрещення в католицьких храмах. Тільки в Пекіні їх було декілька тисяч. Хрестилося так багато, що постала проблема з підбором хрещених батьків. Католицькі місіонери вважають, що китайське суспільство нині пронизане матеріалізмом та індивідуалізмом, а відтак має втрату зацікавленості у багатьох життях. Церква певною мірою „відповідає на крик серця таких людей”. Для декого вона постає в ролі засобу задоволення духовних потреб. Серед охрещених в цьому році багато студентів і викладачів вузів. Вони твердять, що буддизм і даосизм не дають відповіді на питання сенсу життя так, щоб їх можна було з’ясувати раціонально і по-сучасному. Християнство ж дає можливість поєднати віру з розумом.

ПРОТЕСТАНТИЗМ

Говорячи про рік минулий, глава Російського Союзу ЄХБ Юрій Сіпко сказав, що він пройшов динамічно. „Місіонерський рух росте, свідчення реалізуються різними способами: велопробіги, поїздки по в’язницях, благодотворчі акції. В 2006 році здійснена довготривала програма „Наші діти”, метою якої було мобілізувати

прихожан на турботу про дітей, які не мають батьків. І цей рух в нашій церкві росте. Уже не одна сотня людей прийняла у свої сім'ї дітей і це збільшується" (Мир. - №1).

З кожним роком кількість членів спільноти Свідків Єгови зростає.

На початок 2007 року їх громади діяли у 236 країнах. В порівнянні з 2005 роком ця кількість збільшилася на 1,6% і становила 6741444 осіб. В 2006 році було охрещено 248327 осіб. Кількість громад-зібрань на початок 2007 року становила 99770. Зібрання з вивчення Біблії, які проводила конфесія, відвідувало 16675113 осіб. Територіально кількість Свідків Єгови така: Азія – 591750, Африка – 1043396,

Європа – 1506019, Америка – 3256287, Австралія і Океанія – 94323 (Щорічник Свідків Єгови 2007).

Глава Російських п'ятидесятників Сергій Ряховський надто гостро критикує гей-паради. „Священики, які очолюють колони гей-парадів і вінчають гомосексуальні пари, не можуть бути нам братами,- заявив він. - Ми шануємо Священне Писання, де чітко сказано, що мужеложство – гріх, за який у Старому Завіті побивали камінням”.

ПРАВОСЛАВ'Я

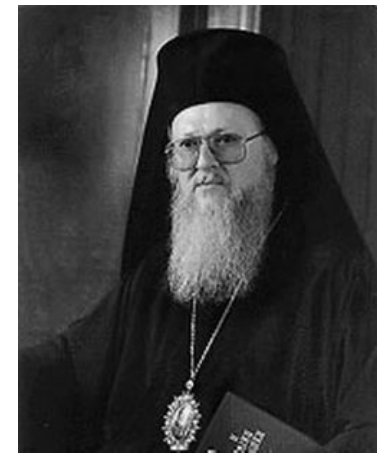
В Російській Зарубіжній Православній Церкві розкол. Єпископ Таврійський та Одеський Агафангел (Пашковський) засудив курс Синоду РПЦЗ на відновлення єдності із РПЦ. Це він пояснює неповним покаяттям Московської Патріархії „в гріхах сергіанства та екуменізму”. Владика перестав згадувати в храмах своєї єпархії главу РПЦЗ митрополита Лазаря. Агафангел відмовився виконати указ Архієрейського собору РПЦЗ про своє переміщення на Південноамериканську кафедру, в чому владика підтримали клірики і вірні єпархії. Тоді ієрархи РПЦЗ, які були на урочистостях об'єднання в Москві, привели в дію указ про заборону єпископа

Агафангела в служінні „аж до його розкаяння”. Єпископ за цих умов взяв на себе іншу функцію – „відновлення канонічного устрою церковного організму”. Він оголосив про підготовку П'ятого Всезарубіжного собору, який має прийняти ухвали, що „захищають догмат про Церкви від спроб його спотворення”.

Московський Патріархат спростував чутки про можливу зустріч Патріарха Варфоломія I з Бенедиктом XVI у жовтні ц.р. в Страсбурзі, де вони обоє нібито мають виступати на сесії ПАРЄ . Заступник глави зовнішнього відомства РПЦ протоієрей Всеволод Чаплін зауважив, що виступи глав двох церков відбудуться в різний час. То ж деякі журналісти і депутати Держдуми видають бажане за дійсне.

Патріарх Варфоломій I вимагає, щоб християни Туреччини мали рівні права з мусульманами як в самій країні, так і в усій Європі.

Звернувши увагу на роботу в Європарламенті діяча турецького походження, Патріарх зауважив: „Хіба це не привід для того, щоб радіти тому, що наші брати-мусульмани беруть активну участь у суспільному житті європейських країн, про що свідчить присутність тут сьогодні німецького члена турецького походження Семі Оздеміра в складі Європейського Парламенту? Ми хочемо не лише свободи, щоб прославляти нашу віру в наших церквах, а й визнання всіх наших громадянських прав, таких же, як і в наших співвітчизників-мусульман у Туреччині”.

Церковні та політичні погляди віруючих, об'єднаних під егідою В.Путіна РПЦ та РПЦЗ, істотно відмінні, зокрема у ставленні до радянської влади і радянської спадщини. Так, в РПЦЗ не сприймають витворену при підтримці колишнього КДБ (а Путін є його капітаном) Церкву співпрацюючого з більшовицькою владою митрополита Сергія Страгородського, наступницею прямою якої є нинішній Московський Патріархат. Це цей Сергій складав вірші типу: Спаси, Боже, власть Советов и правителей ея. На врагов им дай победу, будь защитником всегда. Всех партийцев-коммунистов от напастий-бед спаси, а ученью ленинизма все народы просвети”.

Істинні члени РПЦЗ вимагають від РПЦ каяття за свою співпрацю з комуністичним режимом і не сприймають просте поглинення своєї спільноти Московським Патріархатом (День.- 25 травня).

МУСУЛЬМАНСЬКИЙ СВІТ

Не тільки в Києві, а й у Швейцарії існує заборона на будівництво мінаретів. Ряд послідовників із швейцарської Національної партії та Федерально-демократичного союзу вимагають навіть прийняття закону, який би перешкоджав будівництву мінаретів. Мотиви тут різні: вони - символом влади, а якої, то незрозуміло, або ж загрожують (також невідомо чим) державному устрою Швейцарії. Запропоновано провести в країні референдум з приводу доцільності будівництва мінаретів. І це при тому, що вже є два мінарети – в Цюриху та Женеві.

Парламент Ірану схвалив законопроект, який фактично запроваджує страту за виробництво і поширення порнографічних матеріалів. В Законі сказано, що „виробники порнографічних матеріалів визнаються такими, що розбещують світ і каратимуться відповідно. Згідно Корану (а ці слова взяті звідти), за такий злочин потрібно засуджувати до страти. Серед інших, під дію закону відтепер попадають режисери, актори, оператори і продюсери порнофільмів.

Згідно з інформацією Центрального інституту ісламських архівів (Німеччина), нині в Європі проживає більше 53 мільйонів мусульман. В країнах Євросоюзу їх 16 млн. Більше всього мусульман в Росії (25 млн.). У Франції їх 5,5 млн., Німеччині – 3,3 млн., Великобританії – 1,5 млн., Болгарії – 1,1 млн.

Організація World Christian Database видрукувала інформацію про кількість мусульман у світі. Їх тепер 1 млрд. 322 млн. Це менше, ніж всіх християн у світі (2 млрд. 150 млн.), але більше, ніж католиків (1 млрд. 115 млн.).

Російська компанія „Исламский мир” разом із Радою муфтіїв Росії розпочали щоденне (з 11.00 до 22.00) телевізійне Інтернет-повідомлення на сайті www.islamtv.ru. Окрім ісламських лекцій, демонстрування художніх і документальних фільмів, на сайті будуть транслюватися огляди новин і програма дистанційного навчання основам ісламу.

Палестина фактично поділилася надвоє. В секторі Газа, де домінує ХАМАС, прагнуть побудувати „ісламську державу”. В регіоні введено заборону на алкоголь, появу жінок з відкритим обличчям та ін. Особливо нетерпимі ісламісти до християнських місіонерів. Появилась інформація про погром ними комплексу монастиря Сестер Розарій в Газі, що оцінюється в півмільйона доларів. Якщо й надалі так тут будуть себе почувати християни, то їм нічого іншого не залишиться, як виїхати із сектору.

Українці, які побували в Ірані, радять дотримуватися вимог моралі іранців, що базуються на трьох принципах: харум, хальоль та макрух. Це означає - заборонено, можна і не вітається. Заборонено жінці бути без головного убору. Всі іранки носять хіджаб – ісламську жіночу хустку, вбрання з рукавами до щиколотків, штанці, що повністю покривають ноги. Так вони одягаються з 10 років і до смерті. Іноземка не вийде з літака, якщо її голова не буде покрита хусткою. Чоловікам можна носити європейські костюми, але краватки - не вітаються. В Ірані вхід в різні установи роздільний для чоловіків і жінок.

Міжнародна організація „Аль-Каїда” і афганський рух „Талібан” відправили 300 смертників для здійснення терактів у Великобританії, Німеччині, Канаді та США. Як свідчать журналісти, які побували на

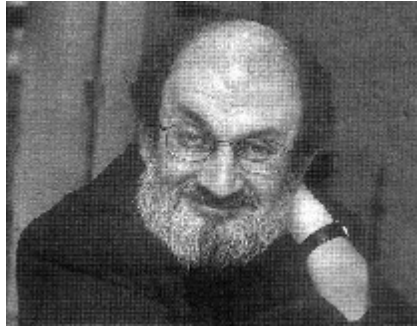

церемонії провів випускників табору підготовки терористів, серед майбутніх смертників є навіть діти 12 років. Американці розглядають заяви ісламських екстремістів як пропагандистську кампанію.

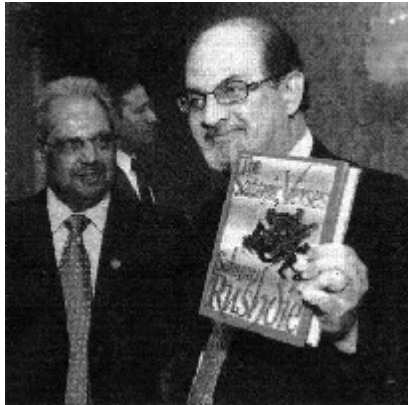
Автора „Сатанинських віршів” Салман Рушді – британського літератора індійського походження - з нагоди його 60-річчя королева Великобританії Єлизавета II висвятила в лицарі. Втікаючи від помсти мусульманських радикалів за свої вірші, проклятий аятолою Хомейні ще в 1988 році і оголошений ворогом

всього мусульманського світу, Рушді вимушений був ховатися в різних європейських країнах. За його голову призначалася нагорода у розмірі 2,8 млн. доларів. Рушді нині позиціонує себе як релігійного реформатора, звинувачуючи жменьку радикалів та консерваторів в тому, що вони штучно гальмують мусульманські народи у їх розвитку: „Урок номер один для сучасних мусульман: пам'ятайте, що ми живемо не у восьмому столітті”. Мусульманський світ із

невдоволенням, навіть обуренням сприйняв рішення королеви. Він вважає, що смертельний вирок аятоли Хомейні Рушді не був відмінений, а відтак залишається в силі. Офіційний представник іранського МЗС Мохаммед Алі Хоссейні назвав рішення британської влади ворожим щодо мусульман: „Ця дія говорить про те, що образа ісламу діє з наростаючою швидкістю в наш час. Цей вчинок говорить про те, що образа ісламу, що йде за зростаючою останнім часом, є не випадковою. Це - спланована заздалегідь атака ряду західних країн. Нагородження особи, яку зневажають у мусульманському суспільстві, є очевидним доказом антиісламізму Лондона”. Іранська радикальна „Організація за увіковічення мучеників мусульманського світу” запропонувала 150 тис. доларів за вбивство письменника. Водночас торговці ісламабадського ринку Аабпара (Пакистан) оголосили, що заплатять 10 млн. рупій тому, хто обезголовить Рушді. Глава Асоціації ісламабадських торговців Аджмаль Балух закликав ісламські країни бойкотувати британські товари. (Газета по-киевски. - №134).

В середовищі мусульман Росії наявні гострі конфлікти. Особливо ворогують Рада муфтіїв Росії і Центральне духовне управління мусульман Росії. Керівник першої Равіль Гайнутдін навіть видав

спеціальну фетву, якою відлучив керівника Управління Талгата Таджуддіна від ісламу і заборонив мусульманам молитися разом з ним. Спроби обрати єдиного верховного муфтія Росії закінчилися нічим. Має місце значне непорозуміння між мусульманами Північного Кавказу й решти регіонів Росії. Всі спроби утворити в Росії якийсь вищий координуючий орган мусульман закінчуються невдачами. Згідно різних джерел в РФ проживає нині від 7 до 35 мільйонів мусульман. Надто поширюється в країні ваххабізм. Останній вже виграв інформаційну війну: він контролює більше 80% ісламських ЗМІ країни. Після відходу з історичної арени нинішніх керівників мусульманських спільнот владу в них захоплюють ваххабістськи налаштовані. Про міжрелігійний мир в Росії можна говорити ще 2-3 роки. Експерти прогнозують збройні конфлікти в наступному десятиріччі (НГ:релігії. – 16 мая).

Внутріконфесійна війна в Ірані розгортається. Після замаху на одну із чотирьох святинь шиїтів – Золоту мечеть у місті Самарра вже шиїтські бойовики висадили в повітря сунітську Велику мечеть в місті Іскандрія. Потім шиїти знищили три мечеті сунітів аль-Мустафа і Хутір в тій же Іскандрії та аль-Башир біля Махавіла. Відтак Ірак стоїть на порозі громадянської війни – ворогують мусульмани-шиїти і мусульмани-суніти.

В мусульманських колах очікують у зв'язку із зміною Президента Франції також зміни ставлення до Ізраїлю. При цьому наголошують на єврейському корінні Саркозі. Образившись на те, що Франція обрала главою своєї держави сіоніста, угруповання „Бригади Абу Нафс аль-Масрі”, що входять до „Аль-Каїди”, пообіцяли французам „криваву кампанію джихаду” і прямо в столиці країни.

Співробітники спецслужб Санкт-Петербургу провели обшук в ісламському культурному центрі. При цьому вони безцеремонно перевіряли документи, забирали або псували різні речі, принижували людську гідність присутніх, погрожували їм і обматюковували їх. Навіть вдавалися до використання сили. Серед присутніх були відомі російські вчені. Керівника центру Мохаммеда Хенні забрали і його доля залишається невідомою.

Минулого тижня в місті Чарсадд (Пакистан) в адресу християн поступило попередження про те, що, якщо вони не перейдуть в іслам до 17 травня, то вони зіткнуться з "жахливими наслідками і вибухами". Погрози були викладені в листі, адресованому християнському населенню міста, повідомляє Пакистанський альянс

меншин. Лист з'явився після того, як Національні Збори Пакистану відкинули запропоновані поправки до закону про "богохульство", які були запропоновані представником парламентської меншості паном Бхандара. 8 травня уряд організував рух біля Національних Зборів, щоб завдати поразки запропонованим реформам. За існуючим законом "про богохульство", кожен, хто визнаний винним в богохульстві проти мусульманського пророка Мухаммеда, отримує покарання у вигляді довічного ув'язнення або страти (Стаття 295С Пакистанського Кримінального Кодексу). Пан Бхандара запропонував законопроект, який пом'якшує покарання за богохульство проти ісламського пророка до п'яти років тюремного ув'язнення і штрафу. Він також запропонував застосувати закон до інших релігій, а не лише до ісламу. Його пропозиції зустріли з криками "ганьба" з боку уряду і опозиції і були знехтувані як немусульманські. За достовірними даними, в даний час більше 100 жертв пакистанських середньовічних законів про богохульство знаходяться у в'язниці, або чекають суду, або ж за рішенням суду вже були страчені. Християни Пакистану за останні декілька років вже пройшли через різного роду напади на церкви, християнські школи й інші установи, і ці останні погрози зараз ще більше погіршують ситуацію.

ІУДАЇЗМ

Вігер антисемітизму головний рабин Ізраїлю Йона Мецгер вважає ледь не благодатним для іудаїзму. Якщо дехто приїздить на

постійне проживання до Ізраїлю в силу своїх ідеологічних переконань, то багато є й таких, кого з насиджених місць виганяє антисемітизм. „Так, французька громада дуже боїться ісламського фундаменталізму. Тому серед євреїв Франції прослідковується велика репатріація (повернення на батьківщину). Зрозуміло, ми не хочемо, щоб євреї приїздили в Ізраїль тільки тому, що вони страждали за кордоном. Хай ідуть до нас з радістю..., за своїм

бажанням” (Столичные новости. - №16).

Декілька британських громадських організацій звернулися до влади з проханням допомогти зберегти синагоги в історичних єврейських кварталах Лондона. Нині в колись процвітаючому єврейському кварталі східного Лондона залишилося лише чотири синагоги, тоді як в 1930-роках єврейські емігранти із Східної Європи відвідували більше ста молитовних будинків в районах Степні та Уайтчапел. Все ще збережені чотири синагоги знаходяться на грані зникнення. Середній вік їх – 87 років.

Російська єврейська преса відзначає дивний альянс між Президентом В.Путіним і ультраортодоксальним рабином Берлом Лазаром. Рабе Лазар належить до хасидського руху „Хабад-Любавич”, штаб-квартира якого знаходиться в Краун-Хайтс в Брукліні. В Росії любавичські хасиди – зовсім не маргінальний рух, а пануюча течія в житті євреїв. Їх лідер рабе Лазар іменується головним рабином Росії. Його багато хто розглядає як главу всієї єврейської громади країни. Цьому сприяє всіляко В.Путін. Із своїх радників він виключив рабе Шаєвича і на різні офіційні заходи запрошує рабе Лазаря. Влада Росії сприяє тому, що до хасидського руху переходять громади інших іудейських спільнот країни (Єврейская газета. – Іюнь).

Єврейська преса висловлює своє невдоволення тим, що антисемітизм в Білорусії стає державним виявом. Приводом для цього служить те, що держава не повертає євреям колись належне їм майно, відкрито в Мінську представництво Палестинської Автономії, на книжкових ринках поширюється завезена з Росії література антисемітського змісту. Зокрема, тут згадується видана в Мінську ще в 1999 році книга „Война по законам подлости”, де сказано, що головними винуватцями війни проти православних народів є Захід і жидомасони. Написані в Мінську та інших містах на парканах написи „Смерть жидам!” залишаються нестертими місяцями (Єврейская газета. – Іюнь).

Представники хасидської секти „Гетер хасидім”, ходячи від оселі до оселі, переконують побожних євреїв в тому, що користування комп'ютером принесе духовну загрозу їх сім'ям. „Схильність до зла і сатана-деморалізатор перебралися в невинні шати комп'ютера”, - застерігає газета ортодоксів „Гамодія”. Секта „Гетер хасидім” – одна із найвпливовіших в Ізраїлі. Тим часом рабин Овадія Йосеф, духовний лідер Сефардімської партії сторожів Тори, закликав до запровадження „кошерного” інтернету. Це дозволить правовірним

євреям заходити лише на ті сторінки, які схвалить спеціальна комісія рабинів.

„Ми чекаємо на Месію, - заявляє головний рабин Ізраїлю Йона Мецгер. – Ми віримо, що він прийде і приведе всіх євреїв у землю Ізраїлю. І тоді іудаїзм визнають народи як справжню віру. І тоді відбудують іудейський храм... Месія прийде тоді, коли наш народ виправиться і стане прикладом для інших. Покищо наша держава не знаходиться на вершині свого розвитку”.

БУДДИЗМ

МЗС Росії під тиском китайського уряду відмовив Далай-ламі у в'їзній візі. Глава буддистів Калмикії, куди мав їхати Далай-лама, Тело Тулку Рінпоче повідомив, що вони все одно будуть наполягати на приїзді Далай-лами в Росію в 2008 році. Під час приїзду в серпні цього року буддійський лідер мав провести в Калмикії освячення „Золотої обителі Будди Шак'ямуні”.

Китай висловив протест проти дозволу Австралії на в'їзд Далай-лами в цю країну. Представник МЗС КНР Цинь Ган зазначив, що Далай-лама є не лише звичайним релігійним діячем, а й „політичним вигнанцем, який довгий час промишляє діяльністю, націленою на розкол батьківщини та руйнування національної згуртованості. Китайський уряд рішуче виступає проти згоди будь-яких держав на відвідування їхніх країн Далай-ламою та ведення на їх території розкольницької діяльності проти Китаю... Тибетська проблема не стосується прав людини – це проблема розколу” (День. - №99).

Мистецтво танка має в Тибеті десь 1400-літню історію. Художники при цьому розписують скульптури, що прикрашають монастирі. У своїй роботі вони використовують непрозорі матеріали, зокрема малахіт, а найважливіше – золото. Коли робота завершена, то її освячує лама

спеціальним обрядом. На танка зазвичай зображають богів, ілюструють життя святих і видатних вчителів. На виготовлення великих танків витрачається подеколи декілька років.

Свято Обон (День мертвих) популярне в Японії. Вважається, що в ці дні предки приходять до будинків, в яких жили. Для них запалюють спеціальні вітальні вогнища мукае-бі. Тому свято ще називають День ліхтарів. Ввечері проводиться цікава церемонія Торо-Нагаші. Під час неї японці спускають на воду на плотах запалені ліхтарі. В такий спосіб ними нібито вказується шлях душам мертвих у царство тіней.

В столиці Калмикії Елісті відкривається філіал відомого китайського монастиря Шаолінь. Проект „калмицького Шаоліня” називають путінівським, бо ж домовленість про забудову філіалу була досягнута під час візиту В.Путіна до Китаю в 2006 році. Оскільки монастир офіційно вважається установою Міністерства культури КНР, то згода на будівництво його філіалу в Калмикії давалася навіть на рівні ЦК КПК. Монастир в Елісті розміститься поруч із буддійським хуралом Сякусі-сюм. В монастирі будуть навчати секретам ушу і кунг-фу. В ролі тренерів будуть виступати 10-20 монахів, які приїздитимуть з Китаю. Найбільш здібних учнів будуть направляти з Елісти до центрального офісу монастиря в Китаї. Тут також будуть вивчатися ази монастирської філософії Шаоліня.

ІНДУЇЗМ

Спортивні ігри країн Британської співдружності, які мають відбутися в 2010 році в столиці Індії Делі, поставили питання порушення укорінених традицій індуїзму. Насамперед треба вигнати з міста священних тварин, які тут здавна мешкають із людьми і до співжиття з якими індійці вже пристосувалися. Це – слони, мавпи, корови, поросята. „Корови священні. Вони – втілення добродетності”, - сказано в „Рігведі”. Будь-яке насильство тут над ними заборонене. Коли купленим пучечком трави трошки підгодуєш блукаючу вулицями столиці тварину, то ти за це одержиш благословення. Проте збільшення кількості корів в місті породило т.зв. „коров'ячу загрозу” йому. Пропонуються різні шляхи її вирішення аж до створення в передмісті величезної молочної ферми. Бідою для делійців є рідня бога Ханумана резус-макаки, яких в столиці нараховується понад 5 тисяч. Виловлення їх і вивезення у

віддалені регіони проблему не вирішує. До того ж, релігійні індуїсти не бажають ловити рідню шанованого бога. Вони вважають за краще підгодовувати їх, тримаючи свої оселі закритими. Бідою на дорогах індійської столиці також є слони. Хоч їх і не так багато, як корів чи мавп, але вони створюють часто „пробки” на дорогах. Влада обмежила час можливої появи їх в місті, ввела спеціальні слонові правила руху. Вигнати рідню бога Ганеші з міста не можна, бо ж цілий ряд релігійних церемоній вимагають обов’язкової присутності цієї цапвенної тварини. Цікавий висновок робить газета „День” (№100): „Індія випередила сама себе – її розвиток як індустріальної, технологічної країни не відповідає традиційній ментальності більшості індійців”.

Індуїзм особливу увагу приділяє не тільки священним тваринам, а й річкам та озерам. Під час перебування в Індії редактор РП А.Колодний скупався в одному із священних озер, що, згідно з вірою індуїстів, позбавило його від різних гріхів. Особливо вшановують індуїсти Ганг і Ямуну. Тисячі людей щодня приймають в цих священних ріках омовіння. В червні ц.р. в країні пройшли етнічні святкування під назвою „Sindhu Darshan”. Місцеві жителі в національному вбранні прославляли ріки Індії, які згадані у священних книгах.

В Індії можна часто зустріти бродячих йогів-садху. Ці люди здатні виявляти речі, які викликають здивування. Проконують обличчя

голками – вони не відчують болі, із порізів навіть кров не тече. Дозволяють себе закопувати в землю на тиждень, потім їх достають із ям живими. Один із головних фокусів – з неба спускається канат, йог залізає по ньому на небо і зникає. В Індії вважають, що йога (комплекс вправ для душі і тіла) була винайдена 5 тисяч років тому індуїстськими богами спеціально для того, щоб людина пізнала приховані ці її організму здібності. Всіх видів йоги більше двадцяти (Аргументы и факты.- №24).

НОВІ РЕЛІГІЙНІ ТЕЧІЇ

В ізраїльському місті Беєр-Шева в день свята Шавуот (П’ятидесятниці) з’явилася нова церква під назвою „Потомки Авраама”. Це перша повноєвангельська церква в четвертому за величиною місті країни. Церкву очолив пастор Володимир, який раніше був наркозалежним. Відкриваючи церкву, пастор сказав, що мав видіння щодо нової християнської громади. Церква особливу увагу приділятиме музикальному служінню, роботі з наркозалежними, із людьми з психічними проблемами.

„Коло язичницької традиції” виникло в Москві ще в 2002 році.

Воно засуджує політичне язичництво з його чітким націоналізмом і зосереджується переважно на обрядовій стороні „рідновір’я”. В травні ц.р. на річці Яхрома під Москвою відбувся перший з’їзд КЯТ. Він зібрав біля 30 рідновірів з Москви, Одеси, Житомира та інших міст колишнього Союзу. Весь час горів ритуальний вогонь на честь Велеса. Після здійснення деяких ритуалів на честь цього бога почалося обговорення організаційних питань, планів на майбутнє, обмін книгами та ін.

Останніми роками відомий актор Голлівуда Том Круз багато уваги приділяв своїй релігії. Він є послідовником Церкви саєнтології. Тут він дійшов до найвищого щабля саєнтологічних сходів – титулу священника. Тепер Том має право проводити шлюбні церемонії. Скоро він поєднає законним шлюбом свого друга мільонера Джеймса Паккера і його кохану манекенницю Еріку Бакстер. Паккер відомий своєю відданістю саєнтології і знаний як один із меценатів цієї Церкви. Очікується, що весілля Джеймса і Еріки буде одним із найдорожчих і найшикарніших церемоній останніх років. Цей шлюб буде першим, який проводить священник - відомий актор Том Круз в ролі священника. Сам Круз одружився за саєнтологічною церемонією

з Кеті Холмс 18 листопада 2006 року. Відомо, що в Голлівуді в саентології багато симпатиків.

Часопис „Ліягона” (травень) видрукував цифрові дані стану

Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів у світі. Церква на початок 2007 року мала 2745 колів, 344 місій, 27475 приходів і філій. Кількість членів Церкви – 12686606. В 2006 році було охрещено 272845 осіб. ЦІХСОД мала в цьому році 53164 місіонерів повного дня. Загальна кількість діючих храмів – 124. з них освячено в 2006 році два.

Високу оцінку одержала діяльність Президента Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів Гордона Хінклі у виступі на 177 -й Генеральній конференції ЦІХСОД

старійшини Ерла Тінджі. Понад 75 храмів побудовано за останні 12 років. Громада членів Церкви тепер наближається до 13-мільйонної позначки. Церква є в 176 країнах, територіях і народностях. Понад 53 тисячі місіонерів служать по світу, а за час президентства Г.Хінклі поїхало на місію 387750 їх. Це становить 40% від загальної кількості місіонерів 177-річної історії Церкви. 3 млн. 400 тисяч навернених було освячено за останні 12 років, що складає четвертину загальної кількості членів Церкви. Понад 26 тисяч членів Церкви користуються перевагами Постійного фонду освіти. (Ліягона. - №5).

Величну споруду Солт-Лейківської Скинії Церкви Ісуса Христа Святих останніх днів було реконструйовано і відновлено. Фундамент і стіни Скинії були зміцнені так, що тепер вона зможе протистояти краще можливим землетрусам. Відбулося також її переосвячення. „Це – особлива споруда, єдина у своєму роді в світі, - сказав, виступаючи на 177-й генеральній конференції ЦІХСОД Президент Гордон Б. Хінклі. – Наші люди побудували її в дні своєї бідності майже півтора століття тому. Вона справді була Скинією, встановленою в пустелі... Віднині кожного суботнього дня програма музики і слово проповіді знов транслюватиметься у світ з цієї Скинії... Вона знову стане домом для Хору Скинії та оркестру Храмової площі”. Скинію почали будувати у 1863 році. Перше офіційне освячення її відбулося у жовтні 1875 року. Кожен

Президент ЦІХСОД, окрім Джозефа Сміта і Бригама Янга, був підтриманий на урочистих зборах в Скинії. 12 Президентів США відвідало Скинію. Акустика в приміщенні Скинії така, що коли опустиш булавку на кафедру, то звук від її падіння чути в останньому ряді. (Ліягона. - №5).

Едінбургський університет підтримав прохання Міжнародного язичницького співтовариства про проведення на його території язичницького свята. Цей університет розміщений неподалік від міського Ринку трав, де в XVI-XVII століттях спалювали „відьм” та „еретиків”. „Гостинно запрошуємо всіх відьм, друїдів, шаманів та інших язичників доброї волі!” – говориться на інтернет-сайті Язичницької федерації Шотландії. Згода університетського керівництва на проведення цього свята викликала невдоволення шотландських християн. Вони вбачили свою дискримінацію в тому, що не одержали можливість провести в стінах університету семінар, зорієнтований проти гомосексуалізму.

ІНШІ РЕЛІГІЙНІ СИСТЕМИ

Фестиваль „Бун Банг” („День ракет”), що проводиться в червні у Тайланді, має релігійне підґрунтя. З давніх-давен тайці вірять: якщо запустити ракети в небо, то можна розбудити богів дощу. Саме нібито завдяки запуску в небо сотні саморобних ракет на землю мають впасти рясні дощі, а відтак слід очікувати і рясний врожай.

Масони вважають Пушкіна своїм культовим поетом. Знайдені нещодавно при реставрації могили поета в Михайлівському в гранітному цоколі обеліску два черепи є виявом масонського ритуалу „Мертва голова”. На могилі часто з’являються особливі знаки вшанування масонів – білі рукавички. Відомо, що Пушкін став масоном ще в 1821 році. Він вступив у їх організацію „Овідій” під час свого заслання до Кишинева. В цьому поет зізнається у своєму листі до друга-масона Жуковського (МК в Україні. – 13-20 червня).

В парку розваг Шаман на горі Оінлонг в китайському місті Чаньчун споруджено Небесну колону – найбільшу у світі скульптуру фалоса. Останній має 9 метрів висоти, товстий і надто натуралістичний. На створення скульптури було витрачено 1800 кв. метри соломи. Але, як заявив директор парку Чень Веянь, це не просто собі скульптура чоловічого статевого органа, а тотем для міста. Згідно легенди, шаман на ім’я Евенкі дав жорстокій

правительці Чаньчуна тотем у вигляді фалоса, аби вона поважала представників сильної статі і не вбивала їх, як те було, коли їй заманеться. Правителька встановила священний символ на горі Оінлонг і відтоді з'явилася тут особлива повага до чоловіків, утверджувався фалістичний культ.

МІСТИКА

Звичай нестінарства вже здавна практикується в ряді сіл, розташованих на схилах гірського масиву Болгарії. Обряд цей здійснюється 3 червня. Вдень на центральному майдані села розпалюють велике багаття. До вечора мають велике коло із горілого вугілля. На цей час нестінари входять за допомогою молитви у стан, що нагадує релігійний транс. З криками і сміхом вони оголеними ногами вискакують на розжарене вугілля і танцюють, не одержуючи ніяких пошкоджень підошви. Вважається, що через це доторкування ногами до горілого вугілля нестінари ведуть розмову з мертвими, вступають з ними в такі контакти, які дають можливість „вимолити” їх покровительство і допомогу в господарці й житті.

СВОБОДА СОВІСТІ

ДАЛАЙ-ЛАМА ПРО КУЛЬТУРУ МІЖКОНФЕСІЙНИХ ВІДНОСИН (за книгою "Етика в новому тисячолітті")

Я впевнений, що можна говорити про етику і мораль, не звертаючись при цьому до релігії. Ми змушені приймати етику як незамінний засіб взаємозв'язку між своїм бажанням бути щасливим і чужим бажанням того самого. Обмін особистим досвідом допоміг мені усвідомити величезну цінність кожної з основних релігійних традицій і змусив мене глибоко поважати їх. Для мене буддизм залишається найдорогоціннішим із життєвих шляхів. Але це не означає, що я вважаю його найкращою релігією для кожного; я не вважаю також, що кожна людина повинна бути віруючою.

Зустрічі з різними людьми усього світу допомогли мені зрозуміти, що інша віра та інші культури спроможні дати особистості не менше можливостей вести творчо насичене духовне життя, ніж буддизм. ...Більше того, я дійшов висновку, що не має особливого значення, чи є людина прихильником якоїсь з релігій, а чи ж ні. Набагато важливіше, щоб вона була просто хорошою людиною. Я вважаю здатність до співпереживання однією з найважливіших наших властивостей. Для кожної людини зокрема може існувати тільки одна релігія, одна істина. Однак для людського суспільства загалом ми повинні прийняти концепцію «багато істин, багато релігій», а відтак розвивати в собі справжнє почуття релігійного плюралізму.

Найбільша перешкода для міжконфесійної згоди — недостатня повага до цінностей іншої традиційної віри, а отже — до вибору інших людей. Те, що релігія завжди була одним з головних джерел конфліктів на Землі — прикрий факт в історії людства.

Хоча більшість із майже шести мільярдів жителів планети і заявляє про свою приналежність до тієї чи іншої релігійної традиції, вплив релігії на життя людей сьогодні загалом незначний, особливо в

розвинених країнах. Можна також з повною достовірністю стверджувати, що ми, люди, можемо цілком нормально існувати і без допомоги релігійних переконань.

Я вважаю, що, коли розглядати головні світові релігії в найширшому аспекті, ми виявимо, що всі вони — буддизм, зороастризм, індуїзм, іслам, іудаїзм, християнство та інші — спрямовані на те, щоб допомогти людям досягти нескороминущого щастя. На мою думку, кожна з релігій може їм в цьому сприяти. Проте із-за відсутності простих людських почуттів, релігія, політика, економіка і багато що інше стають брудними. Етичне полягає в неспричиненні зла.

Важливо і необхідно вилучити із шкільних програм усі спроби представляти «чужих» у чорному кольорі. Найбільше слід переконувати наших дітей в тому, що відмінності між «моєю країною» і «твоєю країною», «моєю релігією» і «твоєю релігією» — це питання другорядні.

(Матеріал взято з газети „День” за 20 червня 2007 року)

**Ольга СУХОМЛИНСЬКА,
д. пед. н., професор, академік АПН**

**ПРО «ХРИСТІЯНСЬКУ ЕТИКУ» БЕЗ ІЛЮЗІЙ
(держава, суспільство, освіта повинні визначитися:
чого вони хочуть, запроваджуючи такі курси)**

Останні зміни перманентного характеру, що відбуваються сьогодні в середній освіті і, зокрема, у викладанні предметів гуманітарного циклу, до яких належить етика, викликають в учителів, науковців багато запитань. Це стосується насамперед запровадження в першому класі київських шкіл предмета за вибором «Християнська етика в українській культурі», курсів «Етика» у 5—6 класах та рекомендованих Міністерством освіти та науки до включення в зміст шкільної освіти курсів за вибором «Християнська етика (Етика віри)» з тенденцією до їхнього запровадження як обов'язкового навчального предмета. Спостерігаються також настійні намагання змінити підходи до викладання і змісту деяких предметів у школі — біології, історії,

географії з наукових засад на креаціоністські. Ці процеси окреслюють всезростаючу тенденцію до кардинальних змін у світоглядних функціях освіти, її парадигм й концептуальних засад.

Тому сьогодні варто ще раз привернути увагу до цих питань хоча б для того, щоб прояснити, висвітлити ситуацію й визначитися з позицією, коли, як показує мій власний досвід, неможливо на неї вплинути, бо посадові особи мало дослухаються до дискусій і беруть до уваги лише ідеологічну доцільність або корисність.

Процеси впровадження предметів духовно-морального циклу у школу відбуваються на тлі різкого зниження зацікавленості держави, суспільства до розвитку і підтримки науки. Постійне реформування усіх ланок системи освіти спонукає до написання і видання великої кількості підручників і навчальної літератури, якість яких у ряді випадків викликає сумніви і подив.

Відбувається зниження рівня наукової підготовки школярів, у суспільстві зникає інтерес до науки й дійсно наукових знань, а натомість буйним цвітом квітнуть і множаться окультні науки, відомості про паралельні світи, торсійні поля, йде розважальна інформація про псевдонауку, яка широко популяризується через інтернет, засоби масової інформації.

Про це красномовно свідчать підготовлені до викладання дисциплін морально-етичного циклу підручники, посібники для вчителів, навчальні книги, що зараз у великій кількості надсилаються до фахової комісії із суспільствознавчих дисциплін (секції «Етика») науково-методичної Ради МОН України. Їх кількість щомісяця зростає, сьогодні нараховується понад 30 найменувань. Тут і програми, і підручники з християнської етики, етики віри, і посібники для вчителів, і хрестоматії, і факультативні курси типу «Біблія і наука». У цілому про зміст і спрямованість цих рукописів можна сказати одне — всі вони написані з креаціоністських підходів, висвітлюють позиції прозелітизму, тобто ставлять за мету не стільки порушувати питання

етики, скільки повернути дітей до віри, до церкви, а вже потім долучити до християнських чеснот. Багато з авторів є священнослужителями або ж представниками неканонічних вірувань, які, до речі, мають духовні звання, церковні посади, займаючись паралельно й учительською та викладацькою діяльністю, і не розголошуючи при цьому своє воцерковлення. Отже, зміст, який пропонується в цій шкільній, а також навчально-методичній літературі — теїстичний, релігійний, спрямований на формування в дитини уявлення про теїстичну модель світу. Така модель, як й інша, мають право на існування, ніхто цього не заперечує. Але чи відноситься це до функцій школи, яка за своєю сутністю покликана формувати науковий світогляд, як і церква — теїстичний?

Не варто тут вкотре повторювати, що школа (освіта) відділені від церкви, й освіта, згідно із законами України, носить світський характер. Крім Конституції України та законів про освіту, які говорять про те ж саме, існують також стандарти шкільної освіти, що носять характер законодавчих актів, де креаціоністські засади тих чи інших предметів повністю відсутні. Постає питання: чи можемо ми самовільно втручатись у філософію освіти, тобто змінювати стандарти? Вибірково викидати щось, що нам зараз не до вподоби і вставляти туди те, що нам, або певній частині з нас, зараз подобається? Мені здається, що потрібно ставити питання саме в цій площині.

Проблема долучення чи недолучення школярів та студентів до релігійно-церковних цінностей, незважаючи на законодавчу однозначність, для багатьох є спірною, і аргументом тут виступає те, що, як говорив один із представників МОН, «людина є невіддільною від духовності, релігії, має свободу совісті, свободу віросповідання, отже, освіта має право впровадження релігійних цінностей у навчально-виховний процес державної школи». Ось така позиція, яка, власне, не була відкинута, але й не була розвинута до меж зміни Конституції в цих питаннях. Якщо ми, педагоги, прихильники й противники цих курсів, не прояснимо ці питання, то чи є у нас моральне право і відповідальність пропонувати такі курси дітям? А тим більше запроваджувати їх негайно? Готовність органів освіти різних рівнів до викладання таких курсів дуже велика, їх не бентежить відсутність відповідних фахівців, літератури, програм. Є приклади, що ці курси викладають не лише випадкові люди, але й із хворобливою психікою, які бачать свою життєву місію в донесенні слова Божого до дітей. Ситуація набуває характеру кризи й все наростаючого накопичення проблем, які не

висвітлюються, не дискутуються й не носять компромісного характеру, бо переважає одна точка зору.

Тому надзвичайно важливо, щоб держава, суспільство, а потім освіта визначилися, чого вони хочуть, запроваджуючи такі курси. У чому полягає їхня мета: чи інформаційна, репродуктивна, знаннева (судячи зі змісту запропонованої навчальної літератури — саме така), чи розвивальна (світоглядна), чи виховна? Розривати ці функції неможливо, але від заздалегідь визначеної мети залежить побудова курсів. Курси «Християнської етики» декларують у своїй меті долучення школярів до християнських цінностей, але справжня мета, як свідчить аналіз, — це катехизація дітей.

Метою таких курсів має бути формування в дітей розуміння місця й ролі релігії й релігійної думки в історії й сьогоденні, їхнього внеску в культуру, розповідь про її найвідоміших представників, їхню роль у житті людини і суспільства в Україні й цілому світі, вплив на розвиток суспільства. І тут є стільки прикладів, лише на основі яких можна побудувати курси. Завданням таких курсів є долучення до християнських цінностей як надзвичайно важливих у підготовці до життя в умовах ідеологічного, культурного й релігійного плюралізму, а також допомога кожному в життєвому визначенні й самовизначенні, допомога у вдумливому і критичному пошуку власного, особистого сенсу життя.

Чи можемо ми взагалі сьогодні ставити перед цими курсами такі завдання? Можемо і повинні, але не абстраговано, а чітко усвідомлюючи, що школа — це віддзеркалення суспільства, що школа, освіта не можуть самотужки відстояти соціальну й культурну наступність, передачу цінностей, оскільки вона є частиною кризового (особливо зараз) суспільства, де цінності падають, змінюються, атакуються й нівелюються, насильно прищеплюються щодня і щогодини. Сьогодні ми, наше суспільство знаходимося між минулим і майбутнім, між реаліями посткомунізму, ностальгією за радянським минулим, вкрай політизованим суспільством і, що важливо в цьому контексті, політизованою релігією. Ми з втратами й розчаруваннями, хворобливо й болісно виходимо на шлях розбудови громадянського суспільства й маємо саме сьогодні обирати стратегічні пріоритети, і в першу чергу в освіті.

Чому ми йдемо вперед, повернувши голову назад, шукаючи саме в минулому, навіть найвіддаленішому, орієнтири й приклади для сьогодення? Чому з усіх навчальних предметів, які пропонувалися після 1991 року до державного компоненту загальноосвітньої школи —

громадянська освіта, практичне право, екологія, філософія для дітей, Європа в школі та ін., — ми обрали лише етику і християнську етику? Про що це свідчить?

Якщо дотримуватися популярної сьогодні позиції, що жоден світогляд не може бути панівним, то як викладати предмети, змішуючи підходи й випускаючи в світ дітей взагалі з розпливчастим, аморфним уявленням про світ, природу, людину? Таким чином, ми повертаємося до середньовічного, схоластичного навчання на основі релігійної ідеології, без виділення навчальних предметів, з читанням курсів «Семи вільних мистецтв». Чи може це відбуватися сьогодні? Чи не доцільним було б, якби кожен займався своєю справою: школа формувала у дітей наукову картину світу; церква — релігійний світогляд; сім'я долучала до традиційних життєвих цінностей, а також до релігії; держава, політики вчили, показували приклад того, як жити і діяти в правовому, законодавчому полі?

У перехідний період, час нестабільності школа, освіта залишаються, окрім сім'ї і далеко не кожної, тим острівцем, який разом із формуванням наукової картини світу має прищеплювати позитивне, життєстверджуюче ставлення до світу, ціннісний життєвий вимір. Школа покликана навчити мислити, думати, співставляти й діяти. Чи вже вона не повинна це робити? Чи кожен учитель читає свій предмет і вимагає високого рівня знань, залишаючи обабіч і наукову картину світу, і формування світогляду?

У цьому контексті курси «Етики» й «Християнської етики» лише тоді впишуться в цю філософію освіти, коли вони будуть нести виключно морально-етичне, ціннісне наповнення. Таким є курс «Етика» для 5—6 класів загальноосвітньої школи, який різко відкидається релігійною та співчуваючою їй громадою через його нібито атеїстичність і, відповідно, світськість, хоча чіткої межі між загальнолюдськими, національними, християнськими цінностями провести практично неможливо.

Стосовно курсів «Християнської етики (Етики віри)». Таке несподіване сполучення двох назв «Християнської етики» та «Етики віри», одна з яких у дужках, що означає синонімічність, перекочувало із указу Президента про термінове запровадження цих курсів у школі в наказ МОН про те ж саме, але ніхто з офіційних осіб не прокоментував, що ж це таке «Етика віри». До речі, автори рукописів так і називають свої підручники й посібники «Християнська етика (Етика віри)», як це зазначено в документах, сильно не переймаючись різницею у цих термінах.

Як видається, етика віри, якщо вона взагалі існує, ніяк не може бути предметом викладання у школі. Тому що віра як прийняття розумом людини якихось вірогідних тверджень за достовірні, віра як переживання містичного досвіду, коли людина інтерпретує його як спілкування з надприродним і дотримується при цьому ритуалів, правил поведінки, норм, характерних для певної релігійної спільноти, все це є предметом духовно-емоційної сфери теології як науки про трансцендентне й може, мабуть, бути наявною у релігійному вихованні, в релігійній культурі, але тільки не в школі.

Що ж стосується предмета християнська етика, то тут справа складніша. Я в цілому позитивно ставлюся до того, що цей предмет викладається в школі, але за умови, якщо він істинно долучає дітей до християнських цінностей як важливої складової загальнолюдських культурних надбань. Але по мірі ознайомлення з підготовленою навчальною літературою у мене почали виникати сумніви щодо змісту цього предмета. Адже добродіє (чесноти) — це основа християнської моралі, їх сім'ї чотири з них — «природні», що мають витоки зі стародавнього світу й природного розуміння моральних якостей і поведінки людини (розсудливість, поміркованість, хоробрість і справедливість) та три «богословські» чесноти, що розглядаються в християнстві як особливі дари Господа (віра, надія і любов (милосердя)). Як їх розвести (чи об'єднати) в процесі викладання? Для мене сьогодні аксіоматично, що християнську етику має читати педагог, який глибоко обізнаний з християнством, Біблією, Старим Заповітом з його Десятьма заповідями, вільно володіє цим матеріалом, переносючи ці вічні ідеї до ситуацій і поведінки сьогоднішніх школярів. Не наповнення складним біблійним матеріалом підручників для дітей 5—6 класів, а наповнення сучасним матеріалом, тлом, підґрунтям якого є християнські цінності й постулати. Чи є такі підручники й такі вчителі? Чи готує їх вища школа, і в якій кількості? Наскільки представлені ці питання у змісті предметів педагогічної освіти, підготовки вчителів?

Прихильники запровадження цих курсів посилаються на два чинники: 1) зарубіжну школу, 2) вітчизняні традиції. Але така апеляція вразлива. Щодо першого, в різних європейських країнах, країнах старих демократій, по-різному ставляться до релігійної освіти та виховання, виходячи з традицій власної системи освіти. Так, у Великій Британії, Швеції, Данії, Ірландії держава не відокремлює школу від релігії, і там відбувається релігійне навчання в різних обсягах. У Франції, Бельгії, Швейцарії державна школа відокремлена від релігії, й релігійне виховання в школі відсутнє.

Сьогодні в країнах західних демократій також ідуть складні й хворобливі процеси реформування релігійної освіти, її починають розглядати як приватну, особистісну категорію вільної й демократичної особистості. Впродовж останніх десятиліть вносяться часткові зміни у шкільну освіту відповідно до еміграційних та глобалізаційних процесів, наявного контингенту дітей, їхніх вірувань тощо.

Що ж стосується України, то, на превеликий жаль, національна освіта не може похвалитися такою традицією, бо державної української школи не існувало, а в державній російсько-імперській читався Закон Божий, який закріплював великодержавні інтенції — православ'я, самодержав'я, народність. Щодо християнської етики як складової української культури, яка зараз впроваджується у 1-й клас київських шкіл, то потрібно було б спочатку не писати підручники, а викристалізувати на дослідницькому рівні ті зерна власне християнської культури в національній, а вже затим представляти це як підручковий матеріал, бо в наявних підручниках все зводиться знову ж таки до долучення до віри як заporуки «єдино правильної», «істинної віри».

Ось така ситуація вимальовується із впровадженням курсів духовно-морального спрямування. Як виявилось, з прийняттям указів та наказів питання не вичерпалося, а лише, на мій погляд, розпочалося. У такій ситуації надзвичайно важливо обговорити цю проблему з усіма зацікавленими сторонами. Хотілось би почути і думку комітету Верховної Ради з питань освіти та науки, думку віце-прем'єра з гуманітарних питань. Я ж дозволю собі ще раз висловити свою точку зору.

1) Питання вибору віри, вірувань стосується лише кожної людини, кожної дитини. Це її приватна сфера, сфера інтимного життя, в яке не повинні втручатися ніхто, крім батьків до певного віку. Свобода вибору є її невід'ємним правом. Завдання школи, освіти — познайомити дітей як з різноманітним сьогоdnішнього духовного світу, так і з вічними цінностями, а вони вже самі будуть обирати світоглядні позиції. У сучасних демократіях, до яких ми так прагнемо, головні цінності, що поширюються в суспільстві, — це толерантність і плюралізм, довіра, взаємоповага, поміркованість і виваженість, які гарантуються законами, а з іншого — автономія особистості, самостійність, вільний вибір, відповідальність, уміння брати на себе рішення стосовно власної долі, своїх вірувань і бажань, суб'єктивація віри. Якщо ж ми вважаємо особистість головною в навчально-виховному процесі, зі своїм внутрішнім світом, потребами, поглядами,

то не треба лізти до неї в душу зі своїми релігійними приписами. Тому курси «Християнської етики» мають бути світськими за змістом і лише за вибором, а не в державному компоненті, і цей вибір мають здійснювати спочатку батьки, а потім і сам учень.

2) Як і у всіх цивілізованих країнах, в Україні має бути прийнятий закон про релігійну освіту, який дасть можливість отримувати відповідну освіту тим, хто цього бажає. Але не шляхом внесення до законів про освіту пунктів щодо релігійної освіти, як це відбувається зараз, бо тоді вже ніхто не зможе розібратися, яка ж у нас освіта — світська чи релігійна, а просто підготувати відповідний закон, де зазначити, що всі релігійні заклади мають проходити акредитацію у МОН України.

3) Надії на те, що курс «Християнської етики» кардинально змінить моральність наших дітей, як складової нашого суспільства (одна година на тиждень, 32 годин на рік), утопічні. Разом з етикою та християнською етикою (за вибором), що почали викладатися у 5 — 6 класах, доцільно було б запровадити в шкільні програми 7 — 9 класів основної школи та у старшій школі такі курси, як «Основи релігійної культури», або «Основи християнської культури», або ж «Основи православної культури», «Релігійні рухи» (як у Нідерландах). Це надало б значно більші можливості для ознайомлення учнів із філософією релігії, різноманітними релігійними вченнями, храмовою культурою, сутністю молитов, поведінки в храмах тощо.

Подумаймо разом, давайте сперечатися, переконувати, об'єднувати зусилля, бо освіта, школа, діти — це наше майбутнє, ми всі несемо відповідальність за їхній розвиток.

(Стаття О.Сухомлинської була вміщена в газеті „День” за 5 червня 2007 року)

* * *

В Україні свобода совісті і віросповідань для масової преси не існує.

Кореспонденти багатьох газет чомусь вважають, що в країні має право на існування лише релігійний світогляд, а наявність нерелігійних людей для них постає як якийсь нонсенс. Вони дивуються, коли дізнаються, що кожний шостий мешканець планети

визнає себе позарелігійним, що в таких країнах як Англія, Чехія та ін. майже половина населення є невіруючою, вільнодумчою. Газетярі чомусь не приймають законодавчо закріплений і наявний в Україні принцип свободи віросповідань. Вони часто замовляють інтерв'ю про деструктивні релігії, а коли в них запитуєш, що вони тут мають на оці, то, окрім Білого Братства чи Аум-Сінрікьо, які практично вже відсутні на релігійному полі країни, нічого іншого не знають. Тоді вони інколи вдаються до прилучення до таких тих конфесій, які мають державну реєстрацію і пройшли відповідні експертизи на вільне існування в країні. До таких у журналістів-горе релігієзнавців проходять і баптисти, і п'ятидесятники, і харизмати. Особливо свою релігієзнавчу неграмотність виявляє телеканал ICTV. Він передає в ефір якусь суміш релігійного життя України, обзиваючи офіційно зареєстровані церкви сектами і т.п. (Христианский мир. - №22).

Британський уряд наполягає на налагодженні партнерства між навчальними закладами різних релігій країни в рамках закону, який набирає чинності з 1 вересня. Згідно з цим законом, усі школи мають сприяти взаєморозумінню та зближенню різних расових та релігійних груп в країні. „Якщо релігійні школи встановлять партнерські стосунки, то учні зможуть розповісти один одному про свої релігії та стануть краще розуміти один одного”, - заявив британський міністр освіти Джім Найт.

Верховна Рада прийняла виправлення до Закону про рекламу, згідно яких відтепер емблеми світових і національних релігій, зокрема християнства, ісламу та іудаїзму, і культові споруди не будуть використовуватися на етикетках і для реклами. Автором законопроекту був Юрій Болдирев. У своєму обґрунтуванні він писав, що товари з релігійною символікою після їх використання неналежно, з образою релігійних почуттів утилізуються. Зокрема на пляшках з кагором, яке чомусь вважається церковним вином, традиційно виготовлювач товару вміщує зображення храму, а то й розп'яття Ісуса Христа. Відтепер для використання релігійної символіки слід буде одержати дозвіл на це від її релігійного власника. Але ж інколи в ролі такого можуть виступати декілька релігійних спільнот. В додатку до Закону відсутнє якесь розтлумачення таких випадків (Сьогодні. – 21 червня).

29 травня індійські християни провели в Нью-Делі демонстрацію – мирну молитовну ходу, щоб вимагати від держави поваги фундаментальних прав свободи вираження і віросповідання,

свободи совісті і релігії. До такого зібрання представників всіх християнських конфесій країни спонукало зростання в країні актів насилля щодо християн. Лише за п'ять місяців цього року мало місце більше ста випадків насилля проти християнських структур або окремих осіб християнського віросповідання. Часто піддаються побиттю і насиллю працюючі християни. Поліція при цьому виявляє байдужість.

Представники Церков, що брали участь в роботі скликаного Держкомнацрелігії Круглого столу «Пріоритети державної політики в галузі свободи совісті» (травень), констатували факт, що в законодавчому забезпеченні державно-церковних відносин в Україні за минулий рік не відбулося жодних політичних зрушень. Верховна Рада відхилила всі законопроекти, які вдосконалювали регулювання в галузі свободи совісті, освітньої діяльності та соціального служіння церков та релігійних організацій на користь всього суспільства. Зокрема Комітет з питань культури і духовності рекомендував ВР відхилити два законопроекти щодо надання релігійним організаціям права постійного користування земельними ділянками із земель державної та комунальної власності, законопроект щодо надання релігійним організаціям права на заснування загально-освітніх навчальних закладів та законопроект щодо встановлення мораторію на приватизацію майна культового призначення, що перебуває у державній та комунальній власності. Негативну позицію щодо надання релігійним організаціям права на заснування загально-освітніх навчальних закладів зайняв і парламентський Комітет з питань науки і освіти. Нерозв'язаними залишаються питання врегулювання запровадження християнської етики в загальноосвітніх державних школах, куди нахрапно прагнуть влізти т.зв. традиційні церкви, та проблема визнання теології як наукової дисципліни, розробка державного стандарту з цього предмету.

НОВИНИ РЕЛІГІЙНОЇ ТА РЕЛІГІЄЗНАВЧОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Религія. Енциклопедія (под ред. А.Грицанова).** – Минск, 2007. Енциклопедія пропонує читачеві комплексний аналітичний огляд духовної традиції головних релігій світу – буддизму, індуїзму, ісламу, іудаїзму, християнства, а також їх основних різновидів. Книга має 1700 статей-довідок, присвячених ключовим поняттям релігієзнавства, традиціям, персоналіям і текстам з історії та теорії релігії.
- Религии мира. Энциклопедический словарь Ф.А. Брюкгауза и М.А.Ефрона.- М., 2006.** Тематичний видрук словника розрахований на підготовленого читача. Він присвячений релігіям – як світовим, так і національним різних народів і країн, континентів та епох.
- Гудінг Д., Леннокс Дж. Людина та її світогляд. В 3-х томах.** – К., 2007. Якщо перший том видруку має підзаголовок „Для чого ми живемо і яке наше місце у світі”, то два наступні томи мають підзаголовок „У пошуках істини і реальності”. Книги написано на основі багатьох джерел з філософії, теології і природознавства.
- Таранець Сергій. Джерела з історії старообрядництва Правобережної України кінця XVIII – початку XX століття.** – К., 2007. Книга ця – це компактне дослідження джерел з історії старообрядництва на теренах України. З’ясовано закономірності продукування, відкладення та збереження джерельної бази, рух фондоутворень. Автор пише про документальні джерела державних органів влади, Російської Православної Церкви, „Спархіяльні відомості”, про джерела власне старообрядницького походження, матеріали історико-археологічних експедицій тощо.
- Релігія і Церква в історії України.** – Полтава, 2006. Науковий збірник вміщує тексти доповідей і повідомлень, виголошених на Міжнародній науковій конференції, яка проходила на базі Полтавського педуніверситету імені Короленка у вересні 2005 року. Статті тематично різноманітні – стосуються релігійного життя від давніх часів до сьогодення. Найвні статті іноземних авторів.
- Рижкова С.А. Типологія релігій. Курс загального релігієзнавства.- К., 2006.** В навчальному посібнику висвітлені сакральна космо-етика та профановані міфи Хараппа, Мохенджо-Даро, Інь-Шан, Шумеру, Угаріту, Єгипту, Крито-Мікен, космо-етичні архетипи давніх індоєвропейців та семітів, Ар’яварта-Бхаратаварша, Чжоу, релігії Аккаду, Вавилону, Мідії, Палестини, Фінікії, Греції, Риму, а також становлення і течії джайнізму, буддизму, індуїзму, конфуціанства, даосизму, іудаїзму, зороастризму, маніхейства, християнства, ісламу, сикхізму.
- Біблейський справочники Геллея.** –СПб, 2006. Маємо повністю переглянуте і розширене видання відомого довідника по Біблії. Наявані нові фотографії, карти схеми. Даються конкретні рекомендації тим, хто самостійно забажає вивчати Біблію.

- Балух В.О., Возний І.П., Коцур В.П. Історичні портрети античності та середньовіччя.** – Чернівці, 2007. Підручник включає водночас нариси про видатних релігійних діячів і богословів доби античності й середньовіччя. Серед них: Августин Блаженний і Тома Аквінський, Мартин Лютер і Жан Кальвін, Константин Багрянородний і Джорламо Савонарола, Еразм Роттердамський і Джордано Бруно...
- Мельников Ф.Е. Краткая история Древлеправославной (старообрядческой) Церкви.** – Барнаул, 2006. В книзі видрукувано обширний матеріал з історії старообрядництва за період XVII- поч. XX століть. Розділи книги: „Раскол русской Церкви”; „Старообрядческая иерархия”; „Золотой век старообрядчества” та ін.
- Колодний Анатолій. Життя. Праця. Думки. Біобібліографія.** – К., 2007. Книга включає „Слово про себе” професора А.Колодного, подає найважливіші дати його життя і діяльності, вміщує хронологічний покажчик його друкованих праць і редактованих ним монографій, збірників, часописів та ін. 1957-2007 років. Разом А.Колодний має біля 900 видрукованих різного формату праць, редактовано ним біля 200 праць.
- Академічне релігієзнавство України: історія і сьогодення. Колективна монографія.** –К., 2007. Книгу видрукувано до 15-річчя Відділення релігієзнавства ІФ НАНУ. Українське релігієзнавство розглядається в ній у його історії, сьогоденні і перспективах. Окремий розділ праці присвячений аналізу дослідження релігієзнавцями країни різних конфесійних визначеностей релігійного „багатства” нинішньої України. Дається список видань Відділення релігієзнавства 1996-2006 років.
- „Київський Патріархат” – Помісна Українська Православна Церква. Історико-канонічна декларація.** - К., 2007. Декларація прийнята Архієрейським Собором УПЦ КП в квітні 2007 року з метою роз’яснення позиції Церкви щодо її канонічного статусу. Подаються погляди УПЦ КП на ситуацію в українському Православ’ї, можливі шляхи вирішення питання примирення його церков, утвердження Єдиної Помісної УПЦ.
- Паньков А., Барладяну-Бырладник В. Религия и Боги Древней Руси-Украины.** – Одесса, 2006. Автори монографії вперше в науці розкривають зміст давньо-українського варіанту слов’янської релігії – Ведичного Православ’я. Доводиться її монотеїстично-космічний характер. На конкретному матеріалі автори відновлюють архітектурний, скульптурний, живописний, богослужбовий та обрядові канони, символіку, ієрархію, богослов’я, давньоруський календар і свята Ведичного Православ’я, його вплив на становлення християнства.
- Лешан Володимир. Короткий релігієзнавчий словник.** – Чернівці, 2007. Коротко розкривається зміст понять, які часто вживаються не лише в науковій, навчальній роботі, журналістській практиці, а й в повсякденному житті кожної людини. Автор прагнув ввести до Словника терміни, які стисло розкривають особливості історії, віровчення і обрядово-культової практики найбільш поширених в Україні релігійних течій.

Докаш Віталій. Кінець світу: еволюція протестантських інтерпретацій. – Київ-Чернівці, 2007. Досліджено витоки есхатології як вчення про кінець світу, проведено аналіз його основних історичних форм та еволюції в протестантській інтерпретації. Вперше дається типологія есхатології, виокремлюються провідні складові вчення, дається структурно-функціональний аналіз есхатології. Розкривається конфесійна специфіка протестантського вчення про кінець світу, основні тенденції розвитку есхатології новітнього протестантизму.

Історія релігії в Україні. У 2-х книгах. – Львів, 2007. В десь 1700-сторінковому виданні матеріалів чергової конференції з традиційної для Львівського Музею історії релігії теми вміщено тематично різноманітні статті і тези – з описання релігії дохристиянських часів, нехристиянських релігій і до появи й поділу християнства, його розвитку на українських теренах. Розглядаються питання ролі релігії в культурному і національному відродженні України, впливу християнства на мистецтво та ін.

Блажейовський Дмитро. Поважні недомагання в українському вихованні. – Львів, 2006. Вміщено статті про різноманітні проблеми і напрямки виховання, особливості церковного виховання і його закордонні інституції, зокрема в Римі й Італії, Празі та Відні. Говориться про українські університети – католицький та вільний.

Воронянський А.В., Зайончковський Ю.В., Власенко О.И. Религиоведение. – Харьков, 2007. Навчальний посібник підготовлено у відповідності з вимогами до структури курсу. Описано давні, національні, світові і нетрадиційні релігії. Є окремі розділи „Соціологія релігії”, „Психологія релігії” та „Релігія і культура”.

Гринёва Н.В. Тайнознание в социокультурных контекстах: специфика репрезентации и интерпретационные возможности. – Харьков, 2006. В книзі здійснено системний і комплексний філософський аналіз таємнознавства в полі культури, розроблено філософську концепцію таємнознавства, де воно постає як цілісний багатовимірний феномен культури, що виникає і розвивається когерентно розвитку духовних і духовно-практичних потреб людини. Розкриваються головні компоненти таємнознавства як комплексного феномену культури, що включає до себе сукупність різних езотеричних уявлень і вчень (міфологічних, містичних, метафізичних), окультних практик (магія, алхімія, астрологія, психургія, теургія), архетипових уявлень, інтуїтивних ідей та когнітивних елементів родової пам'яті, а також нових наукових ідей і гіпотез, які не одержали легітимного статусу в культурі.

КОНФЕРЕНЦІЇ, КРУГЛІ СТОЛИ

ЗВІТНО-ВИБОРНА КОНФЕРЕНЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ РЕЛІГІЄЗНАВЦІВ

1 червня ц.р. відбулася звітно-виборна конференція УАР. Доповідь про роботу Асоціації виголосив її Президент д.філос.н., проф. Анатолій Колодний. Основні її положення видрукувані в його Передмові до цього числа часопису. Ухвала конференції звучить так:

Заслухавши звіт Президента Української Асоціації релігієзнавців професора А.Колодного про роботу за звітний період, учасники конференції оцінюють роботу Правління задовільно і відзначають як позитив:

- Правлінню УАР загалом вдалося налагодити роботу Асоціації як цілісної громадської організації, що керується в своїй діяльності принципами об'єктивності, історизму, світоглядного плюралізму, позаконфесійності та ін.
- Загалом зкоординовано працювали обласні осередки Асоціації, проводячи свої заходи, зокрема наукові конференції та Дні релігійної свободи, на рівні всеукраїнської погодженості.
- Під грифом Асоціації видрукувано протягом звітного періоду біля 50 колективних монографій, наукових збірників, підручників. Помітним є збільшення видруків колективних релігієзнавчих праць і наукових збірників не тільки київським, а й обласними осередками УАР.
- Регулярно стали виходити у світ засоби масової інформації Асоціації – щорічник „Релігійна свобода”, кварталник „Українське релігієзнавство” і щомісячник „Релігійна панорама”.
- В межах України вдалося сформувати систему наукових релігієзнавчих конференцій, що тематично охоплюють майже всі дисциплінарні вияви релігієзнавства.
- Протягом останніх п'яти років вдалося закріпити вихід українського релігієзнавства у світовий простір релігієзнавчої науки, налагоджуючи співпрацю із Міжнародною асоціацією дослідників релігії, Міжнародною асоціацією істориків релігії, Міжнародною асоціацією релігійної свободи, Міжнародною академією свободи релігії і віровизнань, Міжнародною асоціацією дослідників релігії Центральної і Східної Європи, а також Парламентом релігій світу.
- Утворення Бібліотеки релігієзнавця, що має у своєму книжковому масиві видання конфесій, різноманітну релігійну періодику, постійно поповнюється новинками релігієзнавчих і релігійних видань із зарубіжжя, створило умови для постійного поточного пізнання спільно різних конфесій, дає можливість оперативно пізнавати нинішнє релігійне життя як України, так і зарубіжжя.

Водночас конференція відзначає як негатив:

- Правлінню не вдалося налагодити роботу своїх осередків у всіх областях країни, зокрема в Миколаївській, Кіровоградській та Вінницькій областях, Автономній Республіці Крим, не відчувалася робота осередків Житомирської, Хмельницької, Луганської, Черкаської, Чернігівської, Рівненської, Київської та Закарпатської областей.
- В Правління УАР відсутня хоч якась інформація про діяльність осередків областей Рівненської, Житомирської, Закарпатської, Луганської, Херсонської, Волинської, АР Крим, наявність хоч якогось засвідчення того, що такі осередки є.
- Не спостерігається поповнення релігієзнавчих спільнот молодими науковцями, взагалі зростання кількості активних релігієзнавців. Незрозумілим є те, що щороку вузи за спеціалізацією „релігієзнавство” закінчує біля сотні студентів, а обласні осередки залишаються кількісно незмінними.
- Не вдалося налагодити координацію тематик дисертаційних робіт, над якими працюють науковці країни, має місце дрібнотем'я і дубляж тематики робіт.
- Відсутній взаємний обмін висококваліфікованими викладачами між релігієзнавчими навчальними інституціями вузів України.
- Українському релігієзнавству не вдається повною мірою із наявними своїми можливостями виходити в простір світових релігієзнавчих спільнот.
- Наявний великий різнобій в тематичному обсязі курсів з релігієзнавства, що читаються в різних вузах, підміна релігієзнавства читанням курсу з домінуванням в ньому тем з історії релігії та конфесіології релігії.
- Українська Асоціація релігієзнавців недостатньо заявлена в системі Інтернет, не має свого спеціального сайту.
- Не регулярно збиралися Пленуми Правління УАР, практично відсутні виїзди Членів Правління УАР в обласні осередки.

Новообраному Правлінню Української Асоціації релігієзнавців працювати в плані усунення зазначених негативних явищ у сфері українського релігієзнавства, зокрема:

- утворити при Відділенні релігієзнавства науково-дослідницькі групи з різних проблем великого різноманіття дисциплінарних утворень релігієзнавчої науки;
- активізувати роботу Координаційної ради з релігієзнавства і вирішити через ВАК питання обов'язкової реєстрації в Координаційній раді тематик дисертаційних робіт;
- вирішити через Міносвіти питання уніфікації програми курсу з релігієзнавства і написання базового підручника з курсу, який враховував би все багатоманіття тем всіх релігієзнавчих дисциплін;
- залучити до написання статей-довідок до томів „Української Релігієзнавчої Енциклопедії” науковців із всіх обласних осередків Асоціації;

- розробити спеціальні заходи із питань залучення молоді у сферу релігієзнавчої науки, зокрема із релігієзнавчих спеціалізацій університетів країни;
- обласні осередки, які не інформують про свою роботу і не проводять щороку масові релігієзнавчі заходи, Правлінню виключати із УАР і водночас відшукувати в тих областях нових науковців-релігієзнавців, здатних утворити працюючий осередок;
- вирішити питання виготовлення Посвідчення члена УАР і водночас мінімальних членських внесків, що дало б можливість мати і підтримувати сайт УАР, мати робочого секретаря УАР;
- в обласних центрах мати постійнодіючі теоретичні та інформативні семінари викладачів релігієзнавчих дисциплін регіону, запрошуючи до виступів на них як діячів конфесій, так і науковців з Києва, інших міст;
- зібрати і видрукувати анотований тематичний каталог спецкурсів, які можуть читати науковці та вузівські викладачі країни, чим створити можливість обміну лектурою між релігієзнавчими спеціалізаціями вузів країни;
- налагодити регулярне проведення Пленумів Правління УАР, виїзди релігієзнавчих бригад із столиці в обласні міста країни;
- Правлінню УАР скласти перспективний план роботи на три роки і надіслати його до всіх обласних осередків до 1 липня ц.р.

Новообрані керівні органи Української Асоціації релігієзнавців:

Президент УАР – д.філос.н., проф. Анатолій Колодний; **віце-президенти** – к.філос.н. Михайло Бабій, к.філос. н., доц. Віталій Докаш, д.філос.н. проф. Людмила Филипович; **відповідальний секретар** – к.філос.н. Наталія Гаврілова. **Правління УАР:** М.Бабій, Т.Беднарчик (Вінниця). В.Бондаренко, С.Боруцький (Львів), О.Бучма, Л.Виговський (Хмельницький), О.Гаврілова, П.Ганулч, С.Здіорук, М.Кирюшко, І.Козловський (Донецьк). А.Колодний, Л.Кондратик (Луцьк), А.Личковах (Чернігів), В.Лубський, Є.Мартинюк (Одеса), І.Мозговий(Суми), М.Мурашкін (Дніпропетровськ), К.Недзельський (Херсон), М.Новиченко, П.Павленко, В.Пашенко (Полтава), М.Полінчак (Ужгород), О.Предко (Київ), О.Саган, П.Саух (Житомир), Н.Стоколос (Рівне), Стоцький (Тернопіль), Л.Филипович, І. Шудрик (Харків). А.Юраш (Львів), П.Яроцький. До Правління мають ввійти також керівники решти обласних осередків УАР. **Ревізійна комісія УАР:** О.Бучма, О.Недавня та Ю.Недзельська.

***

12-15 червня 2007 року Буковина стала центром уваги з боку експертів суспільно-релігійних, а особливо державно-конфесійних відносин. Тут з ініціативи Центру релігійної інформації і свободи Української Асоціації релігієзнавців, Чернівецької обласної організації УАР, Чернівецької

обласної держадміністрації, зокрема сектору у справах релігій та за підтримки Відділення релігієзнавства Інституту філософії НАНУ, Філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету, Інституту релігійної свободи було проведено ряд заходів, які викликали неабиякий

інтерес у представників влади, релігійних організацій, мас-медіа. Інформаційну підтримку проекту було надано РІСУ (Релігійно-інформаційна служба України - www.risu.org.ua). Тут і зустрічі з лідерами різних релігійних громад та відвідування їхніх офісів, храмів, молитовних будинків (старовіри, православні, протестанти), і запис на першому каналі обласної державної телекомпанії, і розмова з релігієзнавцями і філософами в університеті, і індивідуальні консультації та відповіді на запитання, і участь у вирішенні конфліктних ситуацій в релігійно-суспільній сфері.

Найбільш значима подія відбулася 13 червня в ОДА, де проводився Круглий стіл „Держава і Церква: буковинський контекст”. В ньому взяли участь перший заступник голови ОДА Віктор Павлюк, відповідальні за релігійні справи в області державні службовці Василь Настас та Ярослав Позняк, понад 50 представників релігійних організацій, відомі вчені і фахівці в сфері державно-церковних відносин.

У своєму привітальному слові В.Павлюк актуалізував проблеми, які планували обговорити учасники II Круглого столу із проблем суспільно-релігійних відносин, що свідчить про особливу увагу керівництва області до проблем духовності, про їх обізнаність з тих питань, які потребують свого толерантного розв'язання у справі протистояння різних конфесій і Церков Чернівеччини.

В.Настас ознайомив присутніх із останніми змінами в релігійній статистиці Буковини, із результатами зусиль місцевої влади у вирішенні конфліктів на релігійному ґрунті, пообіцяв всяк підтримувати діяльність церков області, направлену на духовне відродження українського народу.

Про сучасний стан і проблеми релігійного життя України доповів Президент УАР, керівник Відділення релігієзнавства НАНУ професор Анатолій Колодний, який зосередився на кількісних і якісних показниках змін у релігійній сфері, висловив ряд пропозицій щодо покращення умов реалізації права громадян на вільний релігійний вибір та сповідання обраної релігії. Як основні досягнення незалежної України в сфері свободи совісті були виділені професором наступні: існування реальної свободи віросповідань; наявність права на вільну різноманітну діяльність церков України; відсутність переслідувань за віру, заборони на зв'язок з іноземними релігійними центрами тощо. Всі погодилися з тим, що „Україна стала країною свободи релігії, свободи віросповідання”. Присутні в залі керівники обласних релігійних об'єднань, союзів, церков живо відреагували на виступ А.Колодного і в своїх питаннях прагнули з'ясувати сутність деяких явищ, тенденцій їх розвитку.

Зокрема вони зацікавилися питанням необхідності зарубіжного християнського місіонерства для здавна християнської України, відсутністю справедливості у поверненні католикам України католицьких костельів й водночас ігноруванні з боку Римо-Католицької церкви релігійних потреб православних християн і греко-католиків Польщі, у яких в свій час були відібрані храми, так і не повернуті в наш час, станом міжконфесійних відносин в Україні, взаєминами православних патріархів і Папи Римського, перспективами розвитку релігій в Україні тощо. Така активність засвідчила небайдужість віруючих Буковини і до регіональних, і до всеукраїнських, і всесвітніх проблем релігійного життя.

Про законодавство України про свободу совісті та перспективи його удосконалення в контексті напрацювань міжнародного співтовариства доповів спеціаліст в галузі права, експерт Інституту релігійної свободи Максим Васін. В своєму виступі він не тільки проаналізував існуючі закони, які юридично забезпечують функціонування в Україні релігійної мережі, а й доповів про ті зміни, яких очікує законодавство в сфері суспільно-релігійних відносин, що уможливить ще більшу свободу віросповідань, а особливо свободу релігійної і благодійницької діяльності церков, чого так потребує наше суспільство. Виступ М.Васіна був спрямований на те, щоб довести необхідність врахування в нашій

практиці державно-церковних взаємин досвіду інших країн, всяк утримуючись від можливих негативних наслідків використання неукраїнської моделі, зокрема заборони діяльності окремих релігійних організацій, як це демонструють нам Казахстан, Росія, Білорусь чи Сербія. „Не заборона, а

моніторинг діяльності, яка викликає або може викликати якісь загрози, - так визначив М.Васін послідовність уваги суспільства до дій окремих конфесій. - До спеціального рішення суду, який визначить ступінь вини, - ніяких протиправних дій з боку

держави не має бути”. Торкнувшись найбільш гарячих тем, як от „Земельні питання: державний інтерес і церковна потреба”, „Порядок реєстрації релігійних організацій: чи потрібна подвійна реєстрація?” та „Закон про реституцію: теорія і практика повернення церковного майна”, які були винесені на спільне обговорення, М.Васін вступив у плідну дискусію із присутніми, які сформулювали йому понад десяток гострих питань. Зокрема, представники релігійних організацій цікавилися: чому центральні органи влади не дослухаються до думки віруючих людей, до вимог релігійних організацій? чому не враховують ті пропозиції, які озвучуються на різних нарадах і зібраннях, зокрема щодо пільгового оподаткування релігійних організацій, комунальних послуг, що їм надаються? чому не повертається і не надається земля, яка була в свій час власністю церкви і на якій зараз будуються храми? чому земля під казино віддається на відміну від землі під релігійний заклад, який не приносить

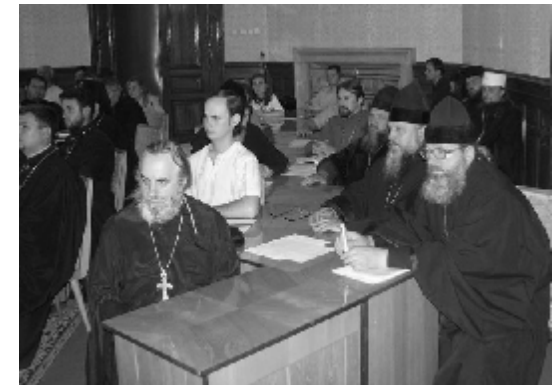

прибутку, легше і скоріше? чому право засновувати навчальні заклади має будь-який громадянин, можливо і не сповна праводійний, а історичним церквам, які століттями виховували не одне покоління українців, зась? чому Церква не має статус юридичної особи, на відміну від сумнівних бізнесових антисуспільних структур, що обмежує сфери її діяльності? чому і досі і різних регіонах України править не Закон, а симпатії тих чи інших чиновників до тієї чи іншої церкви? чому дозволяється перехід громад однієї юрисдикції в іншу,

але не навпаки? чому рішення суду часто бувають несправедливими, роками не розглядаються конфліктні справи між різними церквами, а якщо й виносяться ними якісь рішення, то вони не виконуються? коли держава поверне релігійним організаціям належне їм майно, споруди? чому долю історичних будівель вирішують некомпетентні люди? як так склалося, що в генеральних планах будівництва населених пунктів побудова магазину чи бару передбачена, а храму - ні?

Частково зняти назрілі питання покликаний проект, презентований на Круглому столі одним з його координатором Людмилою Филипович. УАР та її Чернівецький осередок вважають за необхідне проведення моніторингу діяльності державних органів влади в сфері суспільно-релігійних відносин, в зв'язку з чим був запропонований опитальник, поширений серед представників релігійних організацій і влади. Очікується отримати відповіді на цілий ряд питань, які стосуються взаємин Держави і Церкви.

16 років віруючі не живуть, а виживають в умовах, які створюються цією державою законодавчо, організаційно, фінансово, податково. Місцева влада прагне допомогти у конкретних справах, але не все в її компетенції. Коли нарешті держава, маючи такий вагомий, авторитетний, численний духовний і ресурсний потенціал, як Церква, навчиться довіряти

своїм громадянам, повернеться обличчям до реальних проблем, зрозуміє, що не всі дбають тільки про свій власний інтерес. Є й такі, а серед них - переважна більшість віруючі-християни, які хочуть служити близьким. Вони чекають, коли держава стане партнером і помічником у вирішенні існуючих соціальних, освітянських, виховних та інших проблем суспільства.

Потреба у таких зустрічах, які відбулися в Чернівцях між окремими релігійними об'єднаннями та владою і експертами, надто велика. Під час цих заходів конкретизувалися ті проблеми, які є болючими для всіх церков, обговорюються узагальнені експертами проблеми, вирішуються озвучені церквами щоденні питання комфортного існування в демократичній державі релігійних спільнот, кожної окремої віруючої людини. Тільки через конструктивний діалог між владою і церквою можливі такі бажані в нинішній ситуації спокій і мир між людьми різних віросповідань, різних традицій.

РАСТАФАРИ: РЕЛІГІЯ ЧИ СУБКУЛЬТУРА?*

1. Вплив масової культури.

Одним з найпотужніших каналів розповсюдження інформації сьогодні в широкому розумінні є масова культура, яка багатократно підсилена появою нових технічних засобів тиражування її артефактів, що призвело в другій половині ХХ ст. до виникнення поп-культури. Поп-культура торкнулась всіх сфер життя, створюючи такі феномени, як поп-ідеологія, поп-мистецтво, поп-релігія, поп-наука і т.д., залучаючи до свого простору все - від Че Гевари до Ісуса Христа. В розвинених країнах після теоретичного осмислення поп-культури М.Маклюеном і художнього - поп-артом, особливо Е.Уорхолом, вивчення її елементів увійшло до кола солідної науки, що дозволило говорити не про поганій чи гарний смак, а про функції цього явища і його вплив на життя соціуму. В 70-ті роки м. ст. в Африці виникло поголовне захоплення музикою в стилі регі та разом з цим пов'язаним з нею "рухом растафарі", або, як його частіше називають послідовники, "культурою растафарі".

Растафарі - важко визначити, що це таке: месіанська секта, народно-релігійний рух, нативіський синкретичний культ, рух за власну культурну самобутність, сурогат панафриканської ідеології, політична антирасистська течія, негритюд "для бідних", трущобна субкультура люмпенства чи молодіжна мода. За 60 років растафаризм (растафаріанство, частіше — просто "раста") пройшов через дивні, навіть незвичайні метаморфози. В ньому відобразилась історія африканської

діаспори та близько пов'язана з нею в останні півтора століття еволюція громадської думки Африки, релігійні ереси та гавреїзм, панафриканізм і рок-музика, масова свідомість та проблеми духовної деколонізації.

Растафаризм виник як профетична секта, що розглядала як Бога раса Тафарі Маконена (звідси і назва секти), який коронувався 2 листопада 1930 р. в Ефіопії під іменем Хайле Селасіє ("влада Трійці"). Секта виникла на Ямаїці на початку 30-х років м.ст., але в 60-ті роки її прибічники почали з'являтися серед різношкірої молоді в США, Канаді та Великобританії, а в 70-ті роки вона перетворилась на поп-релігію, а потім - просто на молодіжну моду, викликав бум серед міської молоді Африканського континенту, а, переживши політизацію і ввібравши в себе деякі елементи третьосвітової ліберальної риторики, інтерес і в інших країнах "третього світу". Її перетворення та географічні переміщення призвели до того, що раста весь час з'являлась на так званій "нічийній території" та сприймалась за щось привнесене, за зовнішній вплив: в розвинених країнах - за вплив вестіндійських емігрантів, в Африці - за вплив західної культури, на Ямаїці - за вплив "руху ефіопських церков" та північноамериканського панафриканізму. Хоча раста і потрапила в Африку ззовні (як негритюд чи панафриканізм), вона виявилась довгоочікуваною і заповнила певний духовний вакуум.

2. Ефіопи у вигнанні та Вавилонський полон чорної раси: світло Містичного одкровення.

За перші три десятиліття існування секти єдиною згадкою про неї в засобах масової інформації були різко ворожі та необ'єктивні статті в місцевій газеті "Taily Oieaper", що зображали братство (так називали себе члени секти, пізніше з'явилась інша назва - "растаман") ворожими суспільству напівбжевільними "елементами".

Першим вченим, який провів корисні дослідження растафаріанських сект, був спеціаліст з соціології та релігії Джордж Ітон Сімпсон - автор багатьох праць, присвячених культурам африканського походження в країнах Карибського басейну. На основі

* В кожному новому числі часопису "Сторінка конфесії" надається новій релігійній течії.

* Статтю підготував до видруку д.філос.н., проф. А.Колодний.

матеріалів своїх спостережень 1953-1954 років він спробував описати культ з точки зору функціоналізму в соціології. Сімпсон вважає секту інструментом зняття фрустрації й адаптації меншості перед домінуючою культурою - через відмовлення від недоступних соціальним низам благ. Опис самого культу дається мимохідь, зводячись до п'яти основних положень: Хайле Селасіє - живий Бог; Хайле Селасіє - всесильний, він може керувати навіть ядерною енергією; чорношкірі - це ефіопи, нове втілення давніх іудеїв; богами римлян були дерев'яні ідоли, англійці вважають Бога духом, безтілесним, якого не можна побачити; на справді ж Бог живий і знаходиться в нашому світі — це Хайле Селасіє; небо та рай - це вигадка, рай чорної людини - на Землі, в Ефіопії.

Сімпсон виділяє "функціональні" (позитивні) та "нефункціональні" риси культу. До перших він відносить: компенсацію за приниження та позбавлення, емоційну теплоту та відчуття дружності один до одного; надію на краще життя; рекреацію психіки; можливість самовираження шляхом участі у співах, церемоніальних ходах, костюмованих ритуалах, громадських обговореннях навколишнього світу в світлі вчення, визнання з боку співбратів як відправника будь-якої посади в громаді, як оратора чи організатора, музиканта або поета; економічна допомога з боку одновірців в кризових ситуаціях. Сімпсон називає такі нефункціональні риси: насильство на словах може штовхнути членів секти на реальне насильство; надії на рай в Ефіопії призводять до байдужості, небажання покращити свій реальний стан. На думку Сімпсона, раста знімає психологічну напругу в одних членів секти, але розвиває параноїдальні тенденції - в інших. В цілому ж вона "більш функціональна, ніж дифункціональна" і являє собою функціональний еквівалент церкви, політичних партій і громадських організацій - клубів профсоюзів тощо — для низчих прошарків суспільства. В цілому Сімпсон визначає расту як "псевдорелігійний рух" та контркультуру, нормативна система якої включає як головний елемент тему конфлікту з цінностями суспільства в цілому, а норми її можна зрозуміти лише в плані конфліктних відносин з навколишньою культурою. Сімпсон підкреслює, що растафаризм - це саме контркультура, а не субкультура. Це важливо відзначити у зв'язку з подальшою еволюцією "руху растафарі" в бік перетворення його в субкультуру.

В кінці 50-х років відбуваються зіткнення растаманів з поліцією, в них починають вбачати не просто відщепників, а й небезпечних змовників і навіть агентів Ф.Кастро. Щоб заспокоїти громадську думку і

допомогти уряду визначитись щодо секти, одночасно, за проханням членів секти та ініціативи уряду, трьома вченими з університету Вест-Індії було проведене "об'єктивне дослідження з метою встановити істину про рух та виробити рекомендації для адміністрації". Результатом проведених М.Г.Смітом, Р.Ожє і Р.Нетлфордом досліджень був перший детальний опис растафаризму "сектантського періоду", який став фундаментальним та класичним: детальний опис культу краще привести саме по цій роботі.

Передзасновниками культу автори вважають душевнохворого пророка Олександра Бедуорда, який порушив громадський спокій Кінгстона незрозумілими пророцтвами про "містерію трьох корон" та всесвітньо відомого засновника близького до панафриканізму руху за репатріацію афроамериканців уродженця Ямайки Маркуса Гарві. В 1927- 1935 роках висланий із США "тимчасовий президент Африки" жив на рідному острові. Він часто виступав з промовами в парках

Кінгстона, його витвір "Чорний фундаменталізм" ходив по руках. Палкі промови Гарві стали частиною міського фольклору Кінгстона. Особливо запам'ятались його провісництво про прихід в Африку чорного імператора, під владою якого відродиться чорна раса. Велике враження залишили його заклики повернутись на землю пращурів, відмовитись від чужої культури, відродити гордість за свою расу та її минуле. Гарві приписував африканське походження всій світовій цивілізації. Автори роботи постійно підкреслюють зв'язок растафаризму з соціально-економічними умовами, вважаючи його результатом бідності та безробіття. На цьому ґрунтуються їх рекомендації уряду.

В умовах Великої депресії та руїни, викликаній на Ямаїці ураганом початку 30-х років м.ст., поява газетних повідомлень про коронацію Хайле Селасіє сильно потрусила голови. Відразу три пророка - Леонард П. Хоуел, Джозеф Натаніел Хіберт й Арчибальд Данклі - одночасно і незалежно один від одного почали проповідувати нове вчення, підкріплюючи його своєрідним переосмисленням окремих уривків з Біблії, особливо тих, де згадувалась Ефіопія (в значенні "Африка") або ж містились "натяки" на африканське походження біблійних персонажів.

Загальна для всіх пророків система полягала в наступному: Хайле Селасіє I, Лев Іудейський, Цар Царів і т.д. - нащадок дому

Соломона, чергове втілення Бога, визволитель обраної раси - чорних іудеїв. Історія єврейського народу, що подається в Старому Завіті, - це історія африканців; білі ж євреї - самозванці, які видають себе за богообраний народ. За гріхи свої чорні іудеї були покарані рабством у Вавилоні. Чотири пірати - Дж. Хоукінс, С. Роде, Д.Лівінгстон і Дж. Грант - за Єлисавети I перевезли чорношкірих в Америку, тобто у Вавилон. Бог давно простив свій обраний народ, невдовзі він повернеться на Сіон, відомий також як Адіс-Абеба. Ефіопія - це рай чорної людини, Америка - це пекло, Вавилон. Церква - знаряддя Вавилону для обману чорношкірих, звільнення чекати слід не на небі, а в Ефіопії. Маркус Гарві - нове втілення Івана Хрестителя, він повернеться на Ямаїку на кораблях, які послав Хайле Селасіє, щоб очолити репатріацію. Білі переклали Біблію, перша мова якої - амхарська, спотворили її та вилучили найважливіші фрагменти. Але залишилися деякі натяки, які може вірно розтлумачити лише просвітлений розум. Для глибокого проникнення в суть буття та сенс Святого Письма рекомендується ритуальне куріння ганжи (індійська конопля, марихуана), під якою розумілась будь-яка згадка трави в Біблії.

Растамани повинні були дотримуватись певних заборон: не їсти свинину, моллюсків, риб без луски, не курити тютюн і не пити ром та вино, не використовувати сіль, оцет, коров'яче молоко, не грати в азартні ігри. Оскільки Бог створив людину за своїм образом і подобою, то будь-яке спотворення божественного вигляду, в тому числі стрижка та гоління, - гріх. Растамани почали носити довге волосся, яке перетворювалось на локони - дуже характерну деталь їх зовнішнього вигляду. Цю зачіску мешканці Кінгстона назвали "дредлокс" - "страшні патли" або просто "дредс".

Бога братство називало "Джа" - від "Джехова" - "Єгова". Він мав багато втілень, останнє з яких - Хайле Селасіє I. Символами растафарі стали червоно-жовто-зелений прапор - національний прапор Ефіопії та зображення лева ("Войовничого Лева Іудейського") як символу могутності Ефіопії.

Особливе значення братство приділяло боротьбі з "поневоленням свідомості чорної людини". Пізніше ця

тема стане головною в расі. В зв'язку з цим дуже небезпечною вважалась європейська освіта. В своїх громадах "ефіопи у вигнанні" організовували вивчення історії Африки і амхарської мови. Поняття реінкарнації все частіше стало витлумачуватися як відродження втраченої культури, повернення до основ. Після проголошення незалежності Ямайки в 1962 р. "рух" виходить з підпілля: влада, незважаючи на конфлікти растаманів з поліцією через наркотики, маніфестації з вимогами репатріації, прагне діалогу, тим більше, що вплив секти зростає: за різними оцінками в 60-ті роки м.ст. на острові було від 70 до 100 тис. растаманів. При цьому вплив культу розповсюджується тут на різні прошарки населення, охоплюючи все більше й більше жителів острова. Растамани отримують доступ на радіо, можливість видавати свої газети і брошури, їх публікує університетський журнал. В громадах виробляється незвичайний тип люмпен-теоретика, який займається викладанням "доктрини". Рас Сем Браун, прибічник перетворення раси в політичний рух, засновник "Партії чорної людини", від якої він без успіху виступав на виборах 1961 р., вуличний філософ і поет, так викладає суть свого світогляду: кожна з людських рас має власне віросповідання, яке відрізняється від властивого іншим расам і племенам. Боги - це породження внутрішньої самосвідомості нації. Релігія — це культура. Старійшини і батьки навчають нащадків, які в свою чергу продовжують безперервне існування культури. "На відміну від інших релігій, культура растафарі не перейшла від батька до сина як у християн. Ми самі, вивчивши томи історичних книг, дізнались, що в нинішньому ХХ ст. вознесеться цар з роду Ієосеєва (батько Давида, син якого Соломон і цариця Савська вважались растаманами, вони дали початок ефіопській Соломоновій династії), який стане Богом Всемогутнім для свого народу і визволителем всіх пригноблених Землі. Рас Тафарі мав 71 втілення; нинішнє - Хайле Селасіє I - буде останнім і вічним. В Святому Письмі сказано, що Бог - нерухомий простір, оточений густою пільмою. Це означає, що Бог -чорношкірий." Основні заповіді раст Браун сформулював так:

1. Заборонено змінювати образ Людини надрізами, голінням, татуванням, спотворенням тіла.
2. Необхідно дотримуватись вегетаріанства, хоча іноді дозволяється їсти м'ясо, крім свинини, моллюсків та ін.
3. Ми віримо лише в Растафарі і ні в яких інших богів, оголошуючи поза законом всі форми язичества, хоча відносимось з повагою до всіх віруючих.

4. Ми любимо і поважаємо все людське братство, хоча в першу чергу любимо синів Хама.
5. Ми заперечуємо ненависть, ревності, заздрість, обман, віроломство, зраду і т.д.
6. Ми не приймаємо ані насолоду, що дає теперішнє суспільство, ані його вад.
7. Ми покликані створювати в світі порядок, який ґрунтувався б на братерстві.
8. Наш обов'язок - протягнути руку милосердя кожному брату, в першу чергу Тому, хто із ордену растафарі, в другу - будь-кому: чи-то людині, тварині, рослині і т.д.
9. Ми дотримуємось давніх законів Ефіопії.
10. Не спокушайся подачками, титулами і багатствами, які зі страху будуть тобі пропонувати вороги, рішучості тобі надасть любов до растафарі.

Трудами раса Брауна та його співтоваришів була складена і вийшла в 1982 р. в лондонському видавництві "Уолтер Родні Букс" з передмовою Р.Хіла "Повна растафарианська Біблія".

В 60-ті роки м.ст. раста розділяється на релігійну і політичну течії. Остання все більше пристосовується до реальності, залишивши надії на репатріацію в Африку і розуміючи повернення в Ефіопію як відродження африканської культури. Очищений від містики погляд на історію подається в брошурі "Ефіопсько-Африканський чорний міжнародний конгрес", написаній, очевидно, його головою "князем" Едуардом Емануелем: "Білі привезли нас в Західний світ як рабів для роботи на них, для створення західної цивілізації. До сьогоднішнього дня ми все ще працюємо у них в рабстві. Вони багато награвували в Африці: золото, алмази, рубіни та багато іншого. Вони і зараз продовжують грабувати багатства Чорної Африки. Все найкраще в сучасному світі походить з Чорної Ефіопії, Чорної Африки. Вся цивілізація прийшла з берегів Нілу."

3. Регі: із всіх мистецтв найважливіше для африканської діаспори.

Історію становлення музикального стилю регі, що виник зі з'єднання місцевої музикальної традиції африканського походження з північноамериканськими стилями соул і ритм-енд-блюз, описав Р.Нетлфорд в своїй книзі "Карибська культурна самобутність". Автор показує початкову орієнтацію растафарі на художню творчість як засіб повернути свою втрачену в Вавилоні самобутність. Ця орієнтація йде

від М.Гарві, який постійно підкреслював її важливість і особисто писав п'єси, вірші і пісні. "Ефіопські" пісні, псалми і гімни були центральним дійством на зібраннях братства.

Основою культової музики растафарі була старовинна ямайська музична форма "бура", заснована на поліритмії трьох барабанів при уповільненому гіпнотичному ритмі великого барабана. Остаточно музичний стиль сформувався в громаді "Містичне одкровення Растафарі", де в 1949 р. утворився однойменний гурт начолі з патріархом Каунтом Осей, який записав першу платівку з гімнами растафарі. Це було вже майже регі, але без електроінструментів.

Сама назва стилю навряд чи передає "розірваність" ритму ("регтайм"): в регі він швидше розмірено-монотонний. Тут Хіберт вважає, що слово пустив в хід він, коли назвав свої пісні музикою для простих людей. Але шанувальники Царя Царів виводять етимологію зі слова "царський". Текстами пісень регі майже без винятків стало викладення ідей і пророцтв "руху растафарі". Британський соціолог Джон Реке підкреслює, що "юнакам та дівчатам звичайно не характерне звернення до релігійних течій для розтлумачення свого неприйняття світу та девіантної поведінки. Якщо вони й можуть потрапити під вплив таких ідей, які їм пропонує растафаризм, то при цьому необхідне втручання певного посередника, який донесе до них ці ідеї. Таке посередництво забезпечує музика регі."

Загальне захоплення регі в 70-80 роках м.ст. зазнало впливу ідеології растафарі, іноді навіть непрямого, який заставляв приймати його оцінки тих, хто цього навіть не усвідомлював: "Ті, хто не приймає манеру вдягатись, або не має потреби в релігійних ідеях, сприймає мову; ті, хто не засвоює мову, за допомогою якої рух наново перевизначає весь порядок речей у світі, приймають музику. Дійсно, сила мистецтва така, що музика Боба Марлі зробила більше для популяризації завдань африканського визвольного руху, ніж декілька десятиліть кропіткої праці міжнародних "організацій революціонерів", - вважає Х. Кемпбел.

Разом з текстами регі поширилась і створена растаманами мова (в ній відсутні відмінки особових займенників першої особи однини). Растамани наділяли свою мову містичним змістом. Наприклад, "І" ("Я")

за написанням співпадає з римською цифрою I, яка входить в ім'я живого Бога, а за звучанням - з англійським словом "око". Тому це слово вважалось символом божества, яке присутнє в кожній людині, і внутрішнього зору, що дарований Богом. Замість "Ми" потрібно було казати "Я і Я" - так називалось і все братство в цілому. Священне слово "I" ввійшло в склад багатьох

REGGAE.RU

похідних слів. Наприклад, їжа, яку вживали растамани, називалась "ICai PoocГ".

Музиканти регі дуже відповідально ставились до своєї мови, заявляючи, що її популяризація через тексти пісень сприяє розповсюдженню поглядів растафарі. Дійсно, засвоєння мови раста як модного жаргону мимоволі змушувало дивитись на світ її очима навіть

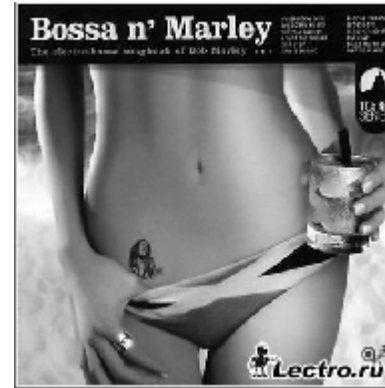

тих, хто їй не симпатизував: Африка, Сіон, Вавилон, Я і Я ввійшли в лексикон африканської молоді. Вони могли і не мати для всіх того глибокого змісту, як для растаманів, але все ж таки представляли світ в іншому світлі, і увялення про те, що чорна людина володіє багатою культурною спадщиною, яка глибоко схована під шаром колоніального сміття, розповсюдилось серед темношкірої молоді.

Важко уявити захоплення африканської міської молоді будь-якою з молодіжних субкультур Заходу, скажімо, "ангелів аду", хіпі чи панків. Єдина із західних субкультур, що захопила молодих африканців, - це раста-регі, яка увірвалась в духовний вакуум, де перебували африканські городяни: традиційна культура вже не відповідала їх умовам життя, але так само далека від них була й культура, запозичена із Заходу. Більше того, вона породжувала занепад свідомості і повний розрив з національним корінням. Звичайно ж, ямайська раста ніколи б не змогла підкорити

американську молодь, не перетворившись на субкультуру, стиль і - в ослабленому, але зате наймасовому варіанті - в моду. Підводячи підсумки розвитку африканської музичної культури в 80-ті роки м. ст., журнал "ЧУe&i Aitcap" вважає одним з найвизначніших явищ з тих, що змогли захопити весь континент в цілому, захоплення африканців регі:

"Відповіддю африканської молоді, яка відчувала незадоволеність під подвійним тиском "сучасного" західного диско і "традиційної" місцевої музики, стала поява в великій кількості африканських груп регі після смерті в 1981 р. Боба Марлі."

"Боб Марлі не помер - він воскрес в Африці" - так називалась стаття в "Теіпе Агіціе Махіпе" (Оес.1983, № 1). Марлі став легендою, він, мабуть, найпопулярніша

особистість серед молодих африканців. День пам'яті Роберта Неста Марлі щорічно святкує молодь багатьох країн світу.

***

Сторінка про Растафарі з'явилася в часописі „Релігійна панорама” не випадково. В Україні кажуть: чорт плаче, що моду не настачить. На вулицях міст країни і зокрема Києва ми подеколи зустрічаємо молодих людей (частіше негроїдної раси, але вже є і європейці), голова яких вкрита декількома десятками дрібнозаплетених косичок. З'ясувалось, що вони є послідовниками растафарі. Здавалося б, що в Україні не може поширитися ця релігія чорношкірого континенту, що вона тут не знайде сприятливого ґрунту. Але це здавалося б, а насправді є вже і у нас, якщо не брати до уваги з тих чи інших причин присутніх на українських теренах вихідців з Африки, окремі послідовники растафарі й серед українців. Їх можна виокремити за тією зачіскою дредлокс, яка оздоблює (може в декого просто із-за моди) їх голову. Організованих і офіційно зареєстрованих органами влади релігійних спільнот растафарі в Україні на цей час немає.

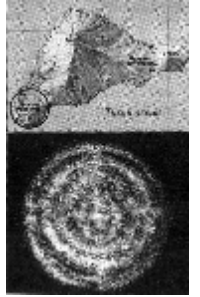
ЦІКАВО ЗНАТИ

Якось невидима сила, дематеріалізована в „кулі”, не пропускала російських вчених в підземелля острова Пасхи. Вони своєрідним

роєм атакували їх при підході до печер і всередині їх. При цьому науковці відчували чи запаморочення голови, чи болі у висках, якийсь незбагнений страх та ін. Своїми вольовими зусиллями дослідники не могли здолати ці стани і вимушені були повертатися назад. „У всіх тринадцяти печерах, де ми були, - розповідає керівник експедиції професор Ернс Мулдашов, - „кулі” не пустили нас глибоко всередину. Вони захищали печери... Маємо припущення, що плоть може дематеріалізуватися і перетворитися у безтілесну „кулю”... У нас з'явилася гіпотеза про існування дематеріалізованого світу, що співіснує з матеріальним”. Це вчений ілюструє за допомогою дрібненьких рибок, що живуть в озерах кратерів вулканів Рано-Кау і Рано-Параку. Вони то з'являлися, то незрозуміло як і куди зникали. „У нас склалася думка, - продовжує розповідь професор, - що „кулі” – це не просто розумні істоти, а й

істоти, які читають думки”. Вивчення структури „куль” показало, що вони складаються із чотирьох кілець з хрестом у центрі. Інколи „кулі” своєрідно розпліталися, утворюючи чотири „гадючки”. При цьому на згадку приходять зображення гадючок на фресках давнього Єгипту. Наявне припущення, що єгиптяни користувалися їхньою дематеріалізованою енергією (Аргументы и факты. - №24).

Дехто твердить, що ідея побудови Володимирського собору в Києві викликана наступними обставинами. Коли цар Микола I побажав спорудити в Києві

пам'ятник святому князю Володимиру на уступі Михайлівської гори над Дніпром, то митрополит Київський Філарет (Амфітеатров) відмовився освячувати цей пам'ятник, висловивши при цьому такі міркування: не варто в пам'ять того князя, який громив ідолів, ставити свого роду „ідол” йому і що краще все ж вшанувати святого Володимира, спорудивши в Києві на його честь храм.

Грунтуючись на біблійних текстах, прославлений британський вчений Ісаак Ньютон, батько сучасної фізики та астрономії, прийшов до висновку, що людству відпущений термін 1260 років після утворення імперії франків Карлом Великим у 800 році. Ці розрахунки вченого є в його рукописах, які були оприлюднені на виставці „Секрети Ньютона”, проведеної в Єрусалимі. Відомо, що Ньютон захоплювався не лише фізикою, а й теологією та алхімією.

Повідомляємо про відкриття Інтернет-спільнота (колективний блог, різновид сайту співавторів) «Українське релігієзнавство» - <http://ukreligieznastv.uol.ua/> та форуму «Українське релігієзнавство» - <http://ukreligieznastv.uaforums.net/> на цій спільноті. Ця спільнота об'єднує фахівців-релігієзнавців Відділення релігієзнавства Інституту філософії імені Г.С.Сковороди НАН України, членів Української асоціації релігієзнавців, наших закордонних колег та завтрашніх науковців – студентів релігієзнавчої спеціалізації, аспірантів, докторантів та пошуковців. Запрошуємо тих з них, хто ще не приєднався - вступати у спільноту, і всіх бажаючих - читати новий релігієзнавчий ресурс.

Щоб приєднатися до Інтернет-спільноти «Українське релігієзнавство», необхідно відкрити свій блог (дуже просто технічно, кожен крок пояснюється) на <http://www.online.ua/>:

1. зареєструватися у формі реєстрації <http://mail.online.ua/register.php>
2. заповнити анкету у своїй новій скринці
3. звітди натиснути «Всі сервіси», та далі – «Блоги/спільноти»
4. вписати логін (латинкою, це назва Вашого блогу), зайти у свій блог
5. у блогу увійти в «Панель управління», заповнити анкету, створити потрібні рубрики
6. зі свого блогу перейти на напис «Всі блоги», праворуч зайти у спільноту «Українське релігієзнавство», там праворуч натиснути «Вступити у спільноту»
7. зайти на форум - <http://ukreligieznastv.uaforums.net/> та зареєструватися (в реєстраційній формі обов'язково вказати свої ПІБ, місце роботи/навчання та координати), про це повідомити – написати у спільноту «Українське релігієзнавство» в рубрику «Учасники», й Ваша реєстрація буде активізована.

Запрошуємо Вас до участі в першій Інтернет-конференції спільноти УР на її форумі. Тематику цієї тестової конференції визначатимуть заздалегідь самі учасники. Докладніше дивіться на форумі (Конференції).

Чекаємо Вас у спільноті УР та її форумі!

Закінчення на 3-й стор. обкладинки.

раїнське релігієзнавство» відкрите для видруків всім науковцям. Відзначу, що останнім часом рівень науковості кварталника зріс. В ньому активніше стали друкуватися докторанти, викладачі вузів, а не тільки аспиранти.

Окрема ділянка роботи Асоціації — сприяння утвердженню свободи віросповідань в країні. З цієї метою нами налагоджено не тільки видрук правових документів, упорядковує які М.Ю.Бабій, тематичних наукових збірників, а й проведення спеціальних щорічних наукових конференцій з різноманіття питань свободи совісті, державно-церковних відносин, організація Днів релігійної толеранції. Останні, з виїздом на них київських науковців і фахівців з правових питань буття релігії і Церкви, нами проведені протягом цих років в Одесі, Чернівцях, Дніпропетровську, Запоріжжі, Тернополі, Хмельницькому, Сумах, Донецьку, Херсоні, Харкові, Житомирі.

Нашим здобутком є вихід завдяки УАР українських релігієзнавців у світове релігієзнавче поле. Лише релігієзнавці Відділення релігієзнавства ІФ НАНУ протягом останніх років мали більше ста люднoвиїздів (я так рахую) в біля 30 країн світу на різні міжнародні заходи. Це — США, Англія, Іспанія, Італія, Японія, Індія, Австралія, Росія, Франція, Греція, Білорусь, Латвія, Румунія, Данія, Польща та ін. Наукові здобутки наші цінять, якщо запрошують і оплачують. Ми нині співпрацюємо з Міжнародною асоціацією дослідників релігії, Міжнародною асоціацією істориків релігії, Міжнародною асоціацією істориків свободи, Міжнародною академією свободи релігії і віровизнань, Міжнародною асоціацією релігієзнавців Центральної і Східної Європи, Парламентом релігій світу та ін. Зарубіжні науковці приїждять до нас — ми їздімо до них і друкуюмося в їхніх збірниках. Біда тільки, що ми не знаємо іноземних мов (насамперед англійської). Це ускладнює нашу участь в міжнародних релігієзнавчих заходах. Виручає нас часто в цьому професор Л.Филипович, яка не тільки сама активно працює на презентацію в зарубіжжі нашого релігієзнавства, а й «вивозить» з собою туди інших наших науковців, відшукує там кошти для видруків наших праць і проведення конференцій.

Недостатню увагу приділяла наша Асоціація релігієзнавчо-освітницькій діяльності роботи. А тут ми маємо великий різнобій в навчальних планах (їх формують не під структуру складових релігієзнавства, а під часто обмежені можливості викладачів з фахових дисциплін вузу), не налагоджено обмін кваліфікованими викладачами між університетами з релігієзнавчими спеціалізаціями, маємо масовий видрук підручників під назвою «Релігієзнавство», хоч тематично то скоріше історія чи конфесіологія релігії. Якось занедбали ми роботу з проведення всеукраїнських конкурсів робіт молодих науковців.

Ми хочемо вирішити питання поєднання науковців країни одного релігієзнавчо-дослідницького поля в тематичні науково-дослідницькі групи УАР, надавши їм право написання колективних монографій з кола релігієзнавчих проблем, періодичного проведення тематичних наукових конференцій тощо.

Запущеною ділянкою роботи є координація тематики дисертаційних робіт. Тому тут маємо дрібнотем'я, неактуальну тематику, захоплення історією, повтор тем тощо. При наявності декількох рад із захисту релігієзнавчих дисертацій при провідних релігієзнавчих інституціях їх без потреби в тому прагнуть відкрити там, де з'явився один релігієзнавчий доктор і штамують там, як засвідчує читання авторефератів, релігієзнавчий примітив. Не називаю поіменно, але можна здогадатися, про кого йде мова.

Нам треба приділяти більше уваги співпраці з богословами-релігієзнавцями різних конфесій, урізноманітненню форм проведення спільних заходів. Варто було б організувати регулярну роботу теоретичного та інформативного семінара в осередків, заслуховувати на них виступи-довідні носіїв різних конфесій, обговорення видруків. Можна проводити фестивалі конфесійної пісні, що, безумовно, сприятиме толерантизації міжконфесійних відносин.

Відсутність коштів не дає нам можливості частіше збирати Пленуми Правління УАР, проводити якісь загальноукраїнські заходи тощо. Знайти б нам для цього якогось грошовитого спонсора. Окрім отця Івана Шевціва і деяких університетів зарубіжжя нині фінансово практично нам ніхто не допомагає. Власне, із-за відсутності коштів ми не можемо налагодити постійну роботу нашої Бібліотеки релігієзнавця, постійно поповнювати її новинками релігієзнавчої і релігійної літератури. Хоч відзначу тут, що такої релігієзнавчої книгозбірні, як ця бібліотека, в Україні немає. Ми туди одержуємо більше 60 різноконфесійних періодичних видань, до 20 — це нам передають разом з видруками деяких конфесій. Завозимо також видруки із зарубіжних наукових конференцій. Завдяки зусиллям О.В.Недавної розпочав роботу наш релігієзнавчий сайт в Інтернеті. Треба лиш допомагати їй його постійно підтримувати.

Ось так коротко я, як Президент УАР, міг би прозвітувати про її роботу за останні чотири роки, можливі плани і наміри на наступне.

Професор Анатолій КОЛОДНИЙ

РЕЛІГІЄЗНАВСТВО – ПЕРСПЕКТИВНИЙ ФАХ

Почалася вступна пора до вищих навчальних закладів України. Випускники шкіл стоять перед вибором: ким я буду? з яким фахом пов'язати подальшу свою долю? куди піти вчитися далі? Мало хто з них знає щось конкретне про такий фах як «релігієзнавство». Відтак і конкурс на релігієзнавчі відділення чи факультети невеликий. А між тим випускник цього фаху може знайти собі роботу після закінчення навчання у вищих навчальних закладах, бо ж курс з релігієзнавства читається у всіх вузах, продовжити навчання в аспірантурі Інституту філософії Національної Академії наук (вул. Трьохсвятительська, 4) або ж Національного університету ім. Шевченка чи педуніверситету ім. Драгоманова, пошукати долю в Держкомнацрелігії (вул. Прорізна), а чи ж в обласних державних адміністраціях, де є відділи релігії, в управліннях, видавництвах чи пресових виданнях різноманіття конфесій, в їх духовних навчальних закладах, в середніх школах, де викладають християнську етику, влаштуватися науково-допоміжним співробітником у Відділенні релігієзнавства ІФ НАНУ (вул. Трьохсвятительська, 4), в краєзнавчих чи історичних музеях, в туристичних фірмах та ін.

Релігієзнавчі відділення або факультети є в таких вузах:

- Київський Національний університет імені Тараса Шевченка.
- Київський Національний педагогічний університет імені М. Драгоманова.
- Чернівецький Національний університет імені Юрія Федьковича.
- Івано-франківський державний університет імені В. Стефаника.
- Донецький інститут штучного інтелекту.
- Одеський Національний університет імені Іллі Мечникова.

Фахівців з релігієзнавчого профілю готують в Національних університетах «Киево-Могилянська Академія» та «Острозька Академія», в Херсонському державному університеті та Волинському й Чернігівському педуніверситетах.